

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 29-30

ΛΥΣΙΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ὅποιους καὶ ὁπόσους μόχθους κατέβαλεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ κτιρίου τοῦ Γερμανεῖου Ἱεροδιδασκαλείου ἐξετέθη πρὸς τριετίας λεπτομερῶς ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ»¹ Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην τριετίαν συνεχίσας τὸν ἀγῶνά του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ πείσῃ τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἀνήκοντος κτιρίου τῆς Σχολῆς, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς τὰ Δικαστήρια, ὑποβαλὼν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δημοσίου, ἀλλ' ἐδέχθη πρότασιν τούτου, διὰ τοῦ μακαρίτου Σπύρου Λοβέρδου, ὡς Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, περὶ ἐξαγορᾶς τοῦ κτιρίου διὰ νομίμου τινὸς ἀποζημιώσεως. Ἡρξάντο τότε ἐπίμονοι διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως. Κατὰ τοὺς πραγματοποιώμενας, οὓς ὥρισεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἡ ἀξία τοῦ κτιρίου μόνου, ἄνευ τῆς τοῦ γηπέδου 60.000 περίπου τετραγ. μέτρων, δὲν δύναται νὰ εἶναι κατωτέρα τῶν 10.000.000 δραμῶν. Ἀλλ' ἡ παρὰ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὑπηρεσία τῶν δημοσίων κτημάτων, εἰς ἣν ἀνετέθησαν αἱ μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου διαπραγματεύσεις, μόλις τὸ ἡμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου ἔστεργε νὰ δοθῇ ὡς ἀποζημιώσεις. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, μὴ φεισθεὶς κόπων, ἐδέχησε νὰ ὀχλήσῃ καὶ Πρωθυπουργοὺς καὶ Ὑπουργοὺς, νὰ ἐπισκεφθῇ πλειστάκις τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν διὰ νὰ πείσῃ τέλος τοῦτο ὅπως δεχθῇ ἵνα καταβάλῃ λογικὴν τινα, ἀνωτέραν τοῦ προσφερομένου ποσοῦ, ἀποζημιώσεις.

Ἀλλὰ τότε παρουσιάσθη νέον ζήτημα. Ἐδικαιούτο ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ νὰ λάβῃ ἀποζημιώσεις διὰ κτίριον, ἀπὸ ἐτῶν ἤδη κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Δημοσίου διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας; καὶ δὲν παρεγράφη πᾶσα ἀξίωσις πρὸς

ἀποζημιώσεις; ἢ ἦτο τὸ Δημόσιον ἐξησφαλισμένον διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀνήκοντος ἄλλοτε εἰς τὴν Μοῆν Πιερράκη, περιελθόντος δὲ εἰς τὸν Ὄργανισμὸν τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας γηπέδου; Τὸ ζήτημα παρεπέμφθη εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, ἐδέχησε δὲ νὰ καταβάλῃ νέους μόχθους ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅπως διαφωτίσῃ τοὺς νομικοὺς Συμβούλους. Εὐτυχῶς τὸ νομικὸν Συμβούλιον ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ὁμόφωνον Γνωμοδότησιν :

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ

Ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν κάτωθι ὑπογεγραμμένων καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι παρὰ τοῦ ἀποθανόντος Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Γερμανοῦ Καλλιγᾶ καὶ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ συλλεγέντος παρ' αὐτοῦ δι' ἐράνων, ἐκτίσθη ἐπὶ οἰκοπέδου 60.000 τετραγ. μέτρων δωρηθέντος πρὸς ἀνέγερσιν Ἱερατικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Μοῆς Πιερράκη, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 35811)25 5-1895 συμβολαίου τοῦ Συμγράφου Ἀθηνῶν Σ. Ἀρμάγου καὶ κειμένου εἰς θέσιν Παναγία Χελωνοῦ καὶ ἐντὸς τοῦ Μοναστηριακοῦ κτήματος τοῦ ἐπονομαζομένου «Ἁγίου Ἰωάννης Θεολόγος», παρὰ τὸ Γουδι Ἱερατικῆ Σχολῆ, περατωθεῖ α ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ ἄνω Μητροπολίτου Προκοπίου Β', καὶ ἐπονομασθεῖσα «Γερμανεῖον Ἱεροδιδασκαλεῖον», ὅτι ἡ Σχολὴ αὕτη ἐν ἣ καὶ πρὸ τοῦ πέρατός της, πρὸ τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1897 καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἐστεγάσθησαν πρόσφυγες ἐκ Θεσσαλίας, ἐπετάχθη, κατὰ τὸ ἔτος 1912 παρὰ τοῦ Ὑ. Στρατῶν, χρησιμοποιοθεῖσα κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τμήματα στρατοῦ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1918 ὑπὸ τῆς Χωροφυλακῆς, ἐγκαταθέντος ἐν αὐτῇ Σχολεῖου Χωρῆς καὶ παραμένοντος ἐν αὐτῇ καὶ σήμερον ἔτι, δὲν κατεβλήθη παρὰ τοῦ Δημοσίου οὐδεμία μέχρι σήμερον ἀποζημιώσις εἰς τὴν ἰδιοκτήτριαν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ἀποτελοῦσαν ἀνεξάρτητον Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου, καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἐφ' ἐξῆς χρησιμοποίησιν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐν λόγῳ κτιρίου, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 860)21»)27 1-34 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἐγγράφου του γνωρίζει ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀλλαγὴ ἐγκατάστασις τῆς Σχολῆς Χωρῆς καὶ παρακαλεῖ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν συμβιβαστικῆς λύσεως, ἔστω καὶ διὰ τῆς Νομοθετικῆς ὁδοῦ, ἵνα τὸ κτίριον περιέλθῃ εἰς τὸ Δημόσιον ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων κ. Μεταξᾶς

1. Ἐτ. ΙΑ' 1933, ἀριθ. 47.

διὰ τῆς ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου 1930 ἐκθέσεως, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 571 διαταγῆς τοῦ Νομομηχανικοῦ Ἀτικαβοιωτίας, ἀπεφάνητο ὅτι τὸ μὲν κτίριον εἶναι συνολικῆς ἀξίας 4 918.800 δραχμῶν, ἡ δὲ τιμὴ μονάδος κατὰ πῆχυν καλυπτομένου καὶ μὴ οἰκοπέδου εἶναι δραχ. 50, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ὁ μηχανικὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Σιλίβρος, διὰ τῆς ἀπὸ 20 Μαΐου 1930 ἐκθέσεώς του, ἀναβιβάζει τὴν ἀξίαν τοῦ κτιρίου εἰς 10.000.000, μὲ τὴν βεβαίωσιν, ὡς λέγει, ὅτι εἰς τὴν τιμὴν αὐτὴν εἶναι ἀδύνατος ἢ ἀνέγερσις κτιρίου τοιαύτης ἐκτάσεως καὶ στερεότητος καὶ δι' οἰκοδομικῶν ὑλικῶν, ὧν ἡ νεωτέρα οἰκοδομικὴ δὲν δύναται εὐχερῶς νὰ κάμῃ χρῆσιν· ὅτι ἡ ἐκτασις τοῦ ὅλου γηπέδου εἶναι 60 000 τετραγωνικὰ μέτρα καὶ τέλος λαβῆσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ πρὸς τὴν Δ)σιν Δικαστικοῦ ὑπ' ἀριθ. 7003 τῆς 31-3 34 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν,

Γνωματεῦει

ὁμοφώνως, ὅτι συμφέρει εἰς τὸ Δημόσιον ἡ συμβιβαστικὴ λύσις τῆς μεταξὺ Δημοσίου καὶ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὑφισταμένης διαφορᾶς συντασσόμενου τοῦ οἰκείου συμβιβαστικοῦ Συμβολαίου, εἰς ὃ θέλουν μετάσχη, πλὴν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὁ Ὁργανισμὸς Διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὡς διαχειριστὴς τῆς περιουσίας τῶν Ἱ. Μονῶν, καὶ ἡ Ἱ. Μονὴ Πετράκη, διὰ τοῦ νομίμου πληρεξουσίου τῆς, καὶ κατὰ τὸν ὅποιον ἢ μὲν Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν θέλει δηλώσῃ ὅτι μεταβιβάζει κατὰ πλήρη κυριότητα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον τὸ εἰς αὐτὴν ἀνήκον κτίριον τοῦ Γερμανικοῦ Ἰσοδιδασκαλείου μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν παραρτημάτων καὶ προσαρτημάτων καὶ τῆς περιοχῆς του, συνολικῆς ἐκτάσεως 60.000 τετρ. μέτρων, καὶ ὅτι παραιτεῖται πάσης κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀξιώσεως αὐτῆς πρὸς πληρωμὴν οἰασθῆναι ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μέχρι σήμερον παρ' αὐτοῦ χρησιμοποίησιν τοῦ ἐν λόγῳ κτιρίου καὶ γηπέδου, τὸ δὲ Δημόσιον ὅτι πρὸς συμβιβαστικὸν διακανονισμὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης δέχεται νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὀκτώ ἑκατομμύρια καὶ πεντακοσίας χιλιάδας (ἀριθ. 8.500.000) πρὸς πλήρη αὐτῆς ἱκανοποίησιν, διὰ τε τὴν μετοβιβάζομένην αὐτῷ κυριότητα τοῦ κτιρίου καὶ γηπέδου, ὡς καὶ διὰ τὴν ὀφειλομένην αὐτῇ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τῆς χρήσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἡ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν τὸ οὕτω διδόμενον αὐτῇ χρηματικὸν ποσὸν θέλει ἀποκλειστικῶς χρησιμοποίησιν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἦτοι τὴν ἰδρυσιν Ἰεροσπουδαστηρίου διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ἀρχικοῦ ἰδρυτοῦ αὐτοῦ Μακαριωτάτου Γερμανοῦ Καλλιγᾶ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ τῆς δωρητρίας τοῦ γηπέδου Ἱ. Μονῆς Πετράκη.

Οἱ δὲ συμμετέχοντες τοῦ Συμβουλίου ΟΔΕΠ καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ Πετράκη θὰ ἀναγνωρίσωσι κατὰ πάντα ὡς ἔγκυρον τὸν τοιοῦτον μεταξὺ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ Δημοσίου συμβιβασμὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν ἀρχικὴν θέλησιν τῆς δωρητρίας Μονῆς, διότι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν θέλει χρησιμοποιηθῆ ἢ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου παρεχομένη αὐτῇ ἀποζημίωσις,

παραιτούμενοι ῥητῶς διὰ τοῦ συμβολαίου τούτου παντὸς δικαωματὸς τῶν μελλούσης αὐτοῦ προσβολῆς ἐπὶ εἰσδήποτε αἰτία.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἰουνίου 1934

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἠναγκάσθη ν' ἀποδεχθῆ τοὺς ὅρους τῆς γνωματεύσεως ταύτης, δηλώσας ὅτι ἐσκόπει νὰ χρησιμοποίησιν τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως πρὸς ἰδρυσιν κτιρίου διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ Κλήρου γενικῶς, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, στερούμενον, ὡς ἔλεγε, χρημάτων, δὲν προέβαιεν εἰς ἀπόφασιν τινα. Εὐτυχῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἀνέλαβεν ὁ κ. Γ. Μαντζαβίνος, συνδεόμενος ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, λίαν δὲ γνωστὸς διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ κ. Μαντζαβίνος ἐφάνη πρόθυμος εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεως, ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου δὲν ἐφαίνετο σύμφωνος διὰ τὸ ποσὸν τῶν 8.500.000 δραχμῶν. Τότε ἡ Χωροφυλακὴ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ν' ἀγοράσῃ τὸ κτίριον δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἀντὶ 7.000.000 δραχμῶν τοῖς μετρητοῖς ἐκ τοῦ Ταμείου τῶν ἀξιοματικῶν Χωροφυλακῆς. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἠρνήθη νὰ δεχθῆ τὴν πρότασιν, ἀλλ' ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν ὡς ἐν ἐπὶ πλέον ἐπιχείρημα διὰ νὰ πείσῃ τὸ Ὑπουργεῖον, διότι ἡ Χωροφυλακὴ ἤθελε ν' ἀγοράσῃ μὲν δι' ἑαυτὴν, νὰ ἐνοικιάσῃ δὲ εἰς τὸ Δημόσιον τὸ κτίριον. Τέλος ὁ εὐσεβὴς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν παρακληθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Μπαλάνου, ὑπουργοῦ ὄντος τῶν Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας, προέβη τῇ 28 Ἰανουαρίου 1936 εἰς ἀπόφασιν καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως τῶν 8.500.000 δραχμῶν, ἀλλ' εἰς πέντε δόσεις καὶ ἀτόκως (!) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἀπόφασιν ταύτην, καίτοι οὐχὶ κατὰ πάντα δικαίαν.

Ἀλλὰ τότε νέα ἀπροσδόκητος δυσχέρεια παρενεβλήθη. Οἱ μηχανικοὶ τοῦ Δημοσίου καταμετρήσαντες τὸ γήπεδον εὗρον αὐτὸ κατὰ 5.600 καταπατηθέντα παρὰ γειτόνων τετραγωνικὰ μέτρα ἑλλειπῆς καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω γνωμάτευσις τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου ἀναγράφει 60.000 τετρ. μέτρα ἢ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἰσχυρίσθη ὅτι δὲν δύναται νὰ καταβληθῆ τὸ ποσὸν 8.500.000 δραχμῶν, ἀλλ' ὀλιγώτερον. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

ἔσπευσε τότε νὰ προβῆ εἰς καταμέτρησιν καὶ σχεδιαγράφησιν τοῦ γηπέδου δι' ἰδίων μηχανικῶν, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ὁποίων τὸ ἐλλείπον μέρος τοῦ γηπέδου δὲν εἶναι πραγματικόν, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς σφάλμα τοῦ σχεδιαγράμματος γενόμενων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀπαλλοτριώσεων παρακειμένων Μοναστηριακῶν γηπέδων. Δυστυχῶς τὸ πόρισμα τοῦτο δὲν ἐδέχετο τὸ Ὑπουργεῖον, ἀλλὰ παρέπεμψεν ἐκ νέου τὸ ζήτημα εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον. Νέα λοιπὸν ἀναβολὴ καὶ νέα δελεαστικαὶ προτάσεις τῆς Χωροφυλακῆς περὶ ἀμέσου καταβολῆς τῶν 7.000.000. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μὴ ἀποβαλὼν τὴν ἐλπίδα εὐνοϊκῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἔπραξεν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν πρὸς νέαν διαφώτισιν τῶν νομικῶν Συμβούλων προσεπιδηλώσας ὅτι ἐκχωρεῖ εἰς τὸ Δημόσιον πᾶν δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τῶν τυχόν καταπατητῶν. Εὐτυχῶς δὲ ἡ γνωμάτευσις τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 5 Μαρτίου 1936 ἐπεκύρωσε τὴν προηγουμένην γνωμάτευσιν.

Καὶ οὕτω, θεῖα εὐδοκία, ἀρθέντος παντὸς κωλύματος συνήφθη σύμβασις μεταξὺ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Δημοσίου, καθ' ἣν παρεχωρήθη εἰς τοῦτο τὸ κτίριον τοῦ «Γερμανεῖου Ἱεροδιδασκαλείου» ἀντὶ ἀποζημιώσεως δραχ. 8.500.000 καταβλητέων ἀτόκως εἰς πέντε δόσεις καὶ χρησιμοποιηθησομένων διὰ σκοπὸν παρεμφερῆ πρὸς τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν τοῦ παραχωρουμένου κτιρίου. Κατεβλήθησαν δὲ ἤδη αἱ δύο πρῶται δόσεις ἐκ τῆς οἰκονομικῆς χρήσεως τοῦ Δημοσίου 1935-36 καὶ 1936-37, κατατεθεῖσαι εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ ἀνερχόμεναι εἰς 3.400 000 δραχμῶν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Συμβολαίου, 14 Μαρτίου 1936, ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Γ. Μαντζαβίνου, τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πετρᾶκη, τοῦ Ἐντεταλμένου Συμβούλου τοῦ ΟΔΕΠ καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ ἀντιπροσώπου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Δυστυχῶς δὲν κατέστη δυνατὸν ἡ ἀποζημιώσις ν' ἀπαλλαγῆ τῆς βαρυτάτης, εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν ἀνελθούσης, φορολογίας τοῦ Δημοσίου, ὅπερ ἔδωκε διὰ τῆς μᾶς καὶ ἔλαβε διὰ τῆς ἄλλης χειρός, καταβάλλονται δὲ νῦν προσπάθειαι ὅπως οἱ φόροι ἐπιστραφῶσιν.

Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἰκανῶς δραματικῆ ἱστορίᾳ ἐνὸς ἀληθοῦς

ἄθλου, μαρτυρεῖ πῶς λύνονται, δυστυχῶς, τὰ ζητήματα ἐν Ἑλλάδι, ὡσάκις τὸ Δημόσιον ζητεῖ νὰ σφετερισθῆ ἡ κλησιαστικὴν περιουσίαν. Ἐπειδὴ δὲ διεδόθησαν καὶ ἐπιστεύθησαν ἀταλαιπώρως φῆμαι περὶ ἀνεγέρσεως Συνοδικῶν μεγάρων ἢ παραρτημάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἢ ἄλλης τινὸς διαθέσεως τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως, καλὸν θεωροῦμεν νὰ δηλωθῆ ὅτι ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος οὐδ' ὀβολὸν προτίθει αἱ, ἀλλ' οὔτε καὶ δικαιούται νὰ διαθέσῃ δι' ἄλλον τινὰ σκοπὸν ἐκ τῆς ἀνωτέρω χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου σύμβασιν νὰ χρησιμοποιήσῃ αὐτὴν μόνον διὰ τὴν ἀνέγερσιν κτιρίου, ἐκπληροῦντος σκοπὸν παραπλήσιον πρὸς τὸν τοῦ «Γερμανεῖου Ἱεροδιδασκαλείου», διὰ τὴν μόρφωσιν, δηλονότι, τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ὁποίας θὰ διατεθῆ τὸ νέον ἴδρυμα.

Ἦδη διὰ πράξεως τοῦ Ἡγουμένουσυμβουλίου τῆς Μονῆς Πετρᾶκη παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὁ χῶρος, ἐν ᾧ σήμερον στεγάζονται οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χῶρος ἐκεῖνος ἱεροκυφίως καὶ ἐνεργείαις τῶν περιοίκων ἐκηρύχθη ἀπαλλοτριωτέος πρὸς ἐπέκτασιν μέχρι τοῦ Ναοῦ τῆς ἔξωθεν τῆς Μονῆς πλατείας!! ὁ Μακ. Ἀρχιεπ. κατέβαλεν ἐνεργείας πρὸς ἄρσιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Καὶ πρό τινων ἐτῶν ὀλόκληρος ὁ χῶρος τῆς Μονῆς, πλὴν τοῦ ναοῦ αὐτῆς, εἶχε κηρυχθεῖ ἀναδασωτέος! ἔδεδεσε δὲ καὶ τότε ν' ἀγωνισθῆ ὁ Μακαριώτατος πρὸς διάσωσιν τῆς Μονῆς, ὑπουργοῦντος τοῦ νῦν Πρωθυπουργοῦ κ. Ἰ. Μεταξᾶ, ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας. Κατ' αὐτὰς ἐκδίδεται τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα, δι' οὗ ὁ χῶρος θὰ μείνῃ ἐλεύθερος, ἐλπίζεται δὲ ὅτι δὲν θὰ βραδύνη νὰ τεθῆ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ κτιρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, κατὰ τὸ παρασκευασθὲν ἤδη σχέδιον διαπρεποῦς μηχανικοῦ. Ἡ μετὰ τόσους μόχθους ἐπιτευχθεῖσα χρηματικὴ ἀποζημιώσις, ἧς ἡ διαχείριστις ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἀνετέθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, θὰ χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἰδρύματος τούτου, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ δὲ ὑπολειφθησόμενον ποσὸν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ.

Οὕτω θὰ ἐκπληρωθῆ πόθος παλαιὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς ἀποκτήσεως ἰδρύματος, δυναμένου νὰ μορφώσῃ ἐκκλησιαστικῶς καὶ ποιμαντορικῶς ἱεροσπουδαστὰς καὶ θεολόγους, προοριζομένους διὰ τὴν ἱερατικὴν διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

† ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ ἱεροὶ Κανόνες

α'.

«Κανόνες» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐκ τῆς λέξεως, τῆς σημαίνουσας ράβδον ξυλίνην ἢ μεταλλικὴν, εὐθύγραμμον ἢ καμπύλην, γρησιμεύουσαν πρὸς χάραξιν εὐθειῶν, παραλλήλων ἢ καμπύλων γραμμῶν. ὠνομάσθησαν αἱ γραφαὶ ἐκεῖναι διατάξεις, τὰς ὁποίας ἡ ἐκκλησιαστικὴ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐξέδωκε κατὰ καιροὺς, καὶ αἱ ὁποῖαι ἰσχύουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς θετικοὶ νόμοι ὑποχρεωτικοὶ διὰ τὰ μέλη αὐτῆς¹. Οἱ κανόνες ἐξεδόθησαν ὑπὸ Οἰκουμενικῶν ἢ Τοπικῶν Συνόδων ἢ διευτυπώθησαν ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπεκρῶθησαν ὑπὸ τῶν Συνόδων. Κυρίως ἔργον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἦτο ἡ διατύπωσις τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν δὲ Τοπικῶν ἡ ἐκδοσις κανόνων, ἀλλ' ἐξέδιδον κανόνας καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ἀναφερομένους εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Ἐκ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μόνον ἡ Ε' καὶ ἡ ΣΤ'. δὲν ἐξέδωκαν κανόνας, ἐν τούτῳ δὲ τὸ ἔργον των συνεπλήρωσεν ἡ «Πενθέκτη» κληθεῖσα καὶ ἐν ΚΠόλει τῷ 692 συνελθοῦσα Σύνοδος, ἣτις καὶ «ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος» ἐκλήθη ἐκ τῆς αἰθούσης τῶν Ἀνακτόρων, ἐν ἣ συνῆλθε. Θεωρεῖται δὲ αὕτη ὡς συνέχεια τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διὰ τοῦτο οἱ κανόνες αὐτῆς λογίζονται ὡς κανόνες τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Οἱ κανόνες καὶ «κανόνες ἐκκλησιαστικοὶ» καλούμενοι ἢ «κανόνες τῆς Ἐκκλησίας», «θεσμοὶ ἐκκλησιαστικοὶ» ἢ «κανονικοὶ θεσμοί», διακρίνονται τῶν δογματικῶν ἀποφάνσεων τῶν Συνόδων, ἦτοι τῶν «ἄθρων». Ἐνίοτε «ἄθροι ἐκαλοῦντο καὶ αἱ κανονικαὶ διατάξεις². Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἀνακοι-

1. Ζωναρᾶ, Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς κανονικὰς ἐπιστολάς τοῦ Μ. Ἀθανασίου, *Ράλλη καὶ Ποτλῆ*, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, Δ, 81. *Ματθαίου Βλαστάρεως*, Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον, Αὐτόθι, ΣΤ' 5-6.

2. Ἀγκύρας 21,22. Α' Οἰκουμ. 1. 17. 18. Ἀντιοχείας 1. 6. 21. Σερδικῆς 15. Δ' Οἰκουμ. 4. 10. 14. 20. ΣΤ'. 29. 46. 81. 95. Καὶ «ἄθροι ἐκκλησιαστικοὶ» (Λαοδικείας 1) «ἄθροι τῶν ἁγίων Πατέρων» (Δ'. 28 ΣΤ'. 40). Πρβλ. Ζωναρᾶ,

νοῦσα τὰ πεπραγμένα αὐτῆς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον α', ἔλεγε «Πρῶτον μὲν ἀνενεωσάμεθα τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, ἔπειτα δὲ καὶ συντόμους ἄθρους ἐξεφωνήσαμεν τὴν τῶν Πατέρων πίστιν τῶν ἐν Νικαίᾳ κηρῶσαντες... πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑπὲρ τῆς εὐταξίας τῶν Ἐκκλησιῶν ρητοὺς κανόνας ὠρίσαμεν». Ὡστε διακρίνει ἡ Οἰκουμ. αὕτη Σύνοδος τὴν «πίστιν», ὑφ' ἣν ἔννοεῖ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως, ἀπὸ τῶν κανόνων, ἡ δὲ Πενθέκτη Σύνοδος, συνελθοῦσα δι' ὃν ἀνωτέρω εἶπομεν λόγον, σαφῶς ἐδήλωσεν «Ἐπειδὴ αἱ ἅγιοι καὶ Οἰκουμενικαὶ δύο Σύνοδοι... τὸ περὶ τῆς πίστεως πατρικῶς διατρανώσαντες μυστήριον, οὐδαμῶς ἱεροὺς κανόνας ἀνεγράψαν... κανόνας ἱεροὺς ἀνεγράψαμεν».

Οἱ ὅροι τῶν Συνόδων ἀνεφέροντο εἰς τὰ δόγματα, οἱ δὲ κανόνες εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν. Τὴν μεταξὺ αὐτῶν διάκρισιν βλέπομεν καὶ ἐν τοῖς νόμοις τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Ἐν τῇ ρλα'. Νεαρᾶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἣτις συμπεριελήφθη καὶ ἐν τοῖς «Βασιλικοῖς», λέγεται «Θεσπίζομεν τάξιν νόμων ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἐπτὰ Συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας... Τῶν γὰρ Συνόδων τὰ δόγματα καθάπερ τὰς θείας Γραφὰς δεχόμεθα καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν». Ἐτερον λοιπὸν τὸ δόγμα καὶ ἕτερον ὁ κανὼν. Ἄλλ' εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐνῶ ἐν τοῖς ἄθροις τῶν Συνόδων, ἦτοι ταῖς δογματικαῖς ἀποφάνσεσι, δὲν συμπεριλαμβάνονται διατάξεις κανονιστικαὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὑπάρχουσι ὀλίγοι τινὲς κανόνες ὡς διατάξεις ἐκτελεστικαί, οὕτως εἰπεῖν, δογματικῶν ἀποφάνσεων. Δὲν ὑπάρχουσι κανόνες δογματικοί, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅτι δι' αὐτῶν διατυπῶνται δόγματα, ἀλλὰ δυνάμενοι οὕτω νὰ ὀνομασθῶσι, διότι ἀναφέρονται εἰς δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἄθρους δογματικούς. Οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι ὅλως δευτερευούσης σημασίας³.

³ Ἐρμηνεῖαν εἰς 19ον κανόνα τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου «Τοὺς τῆς αἰρέσεως τῶν Παυλιανῶν (γράφει: Παυλιανισάντων) προσερχομένους τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀναβαπτίζεσθαι ὁ κανὼν προστάττει ἄθρος γὰρ ὁ τύπος καὶ ὁ κανὼν λέγεται» (*Ράλλη καὶ Ποτλῆ*, Σύνταγμα, Β, 159) εἰς τὸν 1ον τῆς Δ', «Καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ αἱ Τοπικαὶ... κανόνας ἐξέθεντο τοὺς μὲν εἰς δογμάτων συντελοῦντας ἀκριβείαν, τοὺς δὲ εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀφορῶντας κατάστασιν καὶ τὰς ἐκκλησίας ρυθμίζοντας» (*Ράλλη καὶ Ποτλῆ*, Σύνταγμα, Β, 217).

1. Ἀμίκα Ἀλιβιζάτου, Ὑπάρχουσι δογματικοὶ κανόνες Ἐν τῷ τόμῳ: Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου, Ἐν Ἀθήναις 1935, σ. 475 ἔξ. Σχετικαὶ πρὸς τὸ ἐνταῦθα ἐξεταζόμενον θέμα γνωμοδοτήσεις καὶ πραγματεῖαι ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ὑπομορφῶντος Ν. Δ. Δε-

Οὕτως ἐκ τῶν 85 Ἀποστολικῶν κανόνων μόνον ὁ τελευταῖος δύναται νὰ θεωρηθῆῖ δογματικὸς κανὼν, ὡς περιέχων διάταξιν περὶ τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἐκ τῶν 20 κανόνων τῆς Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου ὁ 8ος πραγματεύεται περὶ τοῦ πῶς δεόν νὰ γίνωνται δεκτοὶ οἱ «Καθαροὶ» καὶ ὁ 19ος περὶ τοῦ πῶς δεόν νὰ γίνωνται ὁπαδοὶ τοῦ Παύλου Σαμοσατέως. Οἱ δύο οὗτοι κανόνες δύνανται, κατὰ γενικὴν τινα ἔννοιαν, νὰ θεωρηθῶσι δογματικοί, ἅτε περιέχοντες διατάξεις περὶ δογματικῶν ἀποφάσεων. Ρητῶς λέγεται ἐν τῷ 19ῳ κανόνι «Περὶ τῶν Παυλιανισιάντων εἶτα προσφυγόντων τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὅρος ἐκτίθεται ἀναβαπτίζεσθαι αὐτοὺς ἑξάπαντος».

Ἐκ τῶν 8 κανόνων τῆς Β΄ Οἰκουμ. Συνόδου ὁ μὲν 1ος διατάσσει τὴν τήρησιν τοῦ Συμβόλου τῆς Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου, ὁ 5ος ἀναφέρει ἱστορικῶς τὰ κατὰ τὸν «τόμον» τῆς ἐν Ρώμῃ Συνόδου τοῦ 369, γενομένου δεκτοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου τοῦ 379 καὶ ἀναγνωρισθέντος ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Β΄ Οἰκουμ. Συνόδου. Ὁσαύτως ὁ 7ος καὶ 8ος περὶ τοῦ πῶς δεόν νὰ γίνωνται δεκτοὶ οἱ αἵρετικοί.

Ἐκ τῶν 8 ἢ 9 κανόνων τῆς Γ΄ Οἰκουμ. Συνόδου, συνελθούσης κατὰ τοῦ Νεστορίου οἱ περισσότεροι ἀναφέρονται εἰς διατάξεις σχετικὰς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Νεστορίου.

Ἐκ τῶν 30 κανόνων τῆς Δ΄ Οἰκουμ. Συνόδου οὐδεὶς δύναται νὰ θεωρηθῆῖ δογματικὸς κανὼν, ἔστω καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως δογματικῆς τινος ἀποφάσεως.

Ἐκ τῶν 102 κανόνων τῆς Πενθέκτης Συνόδου δογματικοὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὁ 1ος περὶ τηρήσεως τῶν ὅρων καὶ τῶν κανόνων τῶν προηγουμένων Συνόδων, ὁ 79ος ἀπαγορεύων σχετικὴν πρὸς ἑορτὴν τῶν λοχείων τῆς Θεοτόκου συνῆθειαν, ὁ 81ος ἀπαγορεύων τὴν μονοφυσιτικὴν προσθήκην εἰς τὸν

βίδου, ἐν τῷ τεύχει: Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ διορισμοῦ ἱεροφυστῶν καὶ νεωκόρων. Ἐν Ἀθήναις 1909.—Περὶλ. Περιοδ. «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ΙΒ, 1909, ἀριθμ. 93, Περιοδ. «Δικαιοσύνη» ἔτ. Γ'. 1988. *Ἀλ. Βαμβέτσου*, Εἰσαγωγή εἰς τὸ ἑλληνικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῶν ὀρθοδόξων, Ἐν Ἀθήναις 1911. *Κ. Δυοβουνιώτου*, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν Ἑλλάδι. Ἐν Ἀθήναις 1916. *Χρυσοστόμου Παπαδουπόλου* (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1920. *Χ. Ἀνδροῦτσου*, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου Ἐν Ἀθήναις 1920. *Δημ. Σ. Μπαλάνου*, Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία, Ἐν Ἀθήναις 1920. *Ἀμ. Ἀλιβιζάτου*, Ἡ ἐν τῷ ἑλληνικῷ κράτει ἔκκλησ. πολιτικῆ, Ἐν Ἀθήναις 1932.

τρισάγιον ἕμνον «ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς» καὶ ὁ 95ος ὁρίζων τὸν τρόπον τῆς ἀποδοχῆς τῶν αἵρετικῶν.

Ὡστε ἐκ τῶν 85 Ἀποστολικῶν καὶ τῶν 167 κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἧτοι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 252 κανόνων, μόνων 18, ἐντελῶς δευτερεύοντες, κανόνες δύνανται νὰ θεωρηθῶσι δογματικοί.

Ἐκτὸς τῶν ἱερῶν τούτων κανόνων, τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐκκλησίας συμπεριλαμβάνει τοὺς ἱεροὺς κανόνας 10 τοπικῶν Συνόδων, ἧτοι τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ 25, τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ 15, τῆς ἐν Γάγγρα 21, τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ 25, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ 60, τῆς ἐν Σερδικῇ 20, τῆς ἐν Καρθαγένῃ 133, τῆς ἐν ΚΠόλει Πρωτοδευτέρας λεγομένης 17, τῆς ἐν τῷ ναῶ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν ΚΠόλει ἐπὶ τοῦ Μ. Φωτίου 3, ἧτοι ἐν συνόλῳ 329 κανόνας. Ἐκ τούτων δογματικῶν περιεχομένου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὁ 18ος τῆς ἐν Σερδικῇ Συνόδου, ὁ 6ος, 7ος, 8ος, 31ος, 32ος, 33ος καὶ ὁ 60 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ καὶ 20 κανόνες τῆς ἐν Καρθαγένῃ, ἀναφερόμενοι εἰς δογματικῆς φύσεως ζητήματα.

Ἐπομένως ἐκ τῶν 329 κανόνων τῶν Τοπικῶν Συνόδων μόνον 28 δύνανται νὰ θεωρηθῶσι κανόνες δογματικοὶ ἐν γενικῇ ἐννοίᾳ.

Ἀλλὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας συμπεριλαμβάνει καὶ τοὺς κανόνας τῶν Πατέρων ὑψίστης σπουδαιότητος, ἧτοι τοῦ Διονυσίου Ἀλεξανδρείας 4, τοῦ Γρηγορίου Νεοκαισαρείας 11, τοῦ Πέτρου Ἀλεξανδρείας 15, τοῦ Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας 3, τοῦ Μ. Βασιλείου 92, τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας 18, τοῦ Γρηγορίου Θεολόγου 1, τοῦ Ἀμφιλοχίου 1, τοῦ Γρηγορίου Νύσσης 8, τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας 14, τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας 5, τοῦ Γενναδίου ΚΠόλεως 1, τοῦ Ταρασίου ΚΠόλεως 1, τοῦ Ἰωάννου Νηστευτοῦ 48, τοῦ Νικηφόρου ΚΠόλεως 49, τοῦ Νικολάου ΚΠόλεως 11, ἧτοι ἐν συνόλῳ 282 κανόνας. Ἐκ τούτων δογματικοὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν 1 τοῦ Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας, 1 τοῦ Γρηγορίου Θεολόγου, 1 τοῦ Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, 2 τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, 1 τοῦ Γενναδίου ΚΠόλεως, 1 τοῦ Ταρασίου ΚΠόλεως, ἧτοι 7.

Ἐκ τῶν 282 λοιπῶν κανόνων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μόνον 7 δύνανται νὰ θεωρηθῶσι δογματικοί.

Γενικὸν συμπέρασμα: Ἐκ τῶν 863 κανόνων, μόνον 53 δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω γενικὴν ἔννοιαν δογματικοὶ κανόνες ἐντελῶς δευτερεύουσας σημασίας.

β'.

Τούτων δὲ ἱκανοὶ δὲν ἔχουσιν ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν σημασίαν διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Οὔτε αἰρετικοὶ «Καθαροὶ» ὑπάρχουσι σήμερον, οὔτε ὄπαδοὶ τοῦ Παύλου Σαμοσατέως, οὔτε Νεστοριανοί, τοῦλάχιστον παρ' ἡμῖν, οὔτε ἄλλοι αἰρετικοί, περὶ ὧν διαλαμβάνουσιν, ὡς εἶδομεν, οἱ δυνάμενοι νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς δογματικοὶ κανόνες, οὔτε προσθήκη τις εἰς τὸν τρισάγιον ἕμνον ὑφίσταται, οὔτε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀσχολεῖται περὶ λήξαντα ἔκτοτε ζητήματα, εἰς ἃ ἀναφέρονται οἱ κανόνες τοπικῶν τινῶν Συνόδων. Ἐπομένως οἱ λεγόμενοι δογματικοὶ κανόνες περιορίζονται εἰς ἐλάχιστον ἀριθμὸν. Ἀναμφιβόλως δὲ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν κανόνων ὑπάρχουσι τινες οἵτινες ἀφ' ἑαυτῶν ἠπεράκτησαν, μὴ δυνάμενοι νὰ εφαρμοσθῶσι σήμερον, οἱ τοιοῦτοι δὲ κανόνες ἔχουσι μόνον ἱστορικὴν σημασίαν. Ἄλλ' οἱ λοιποὶ κανόνες εἶναι θεμελιώδεις, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διοίκησις αὐτῆς, ἡ θεία λατρεία, ὁ καταρτισμὸς τοῦ Κλήρου καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς βίος, ἡ ἐκκλησιαστικὴ καθόλου εὐταξία ρυθμίζονται ὑπὸ τῶν ἱερῶν τούτων κανόνων. Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ νοηθῆ ὡς αὐτοτελὴς ὄργανισμὸς ζῶν, ἄνευ τῶν δογμάτων, τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, οἵτινες συνδέονται ἀναποσπᾶστος πρὸς τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Νοεῖται ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὑφισταμένη κατὰ τόπους, ὡς ὄργανισμὸς ἐνιαῖος, δὲν δύναται δὲ οὐδεμία τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν νὰ μὴ τηρῆ τὸ αὐτὰ δόγματα, τὰς αὐτὰς παραδόσεις καὶ τοὺς αὐτοὺς κανόνες. Ὡσαύτως δὲν δύναται Ἐκκλησία τις τῶν ἐπὶ μέρους ἢ κοσμικὴ τις Ἀρχὴ νὰ μεταβάλλῃ αὐτοὺς διὰ πολιτικῶν διατάξεων. Μόνον ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ μεταβάλλῃ κανόνα μὴ θεμελιώδη καὶ ἐπιδεκτικὸν μεταβολῆς¹. Οὕτω λ. χ. οἱ ἀρχαῖοι κανόνες περὶ βαπτίσματος ὑπέστησαν μεταβολὴν τινα, γενομένην ἀνεκτὴν ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, διότι δὲν ὑπάρχουσι σήμερον Κατηγούμενοι, οὔτε γίνονται αἱ βαπτίσεις τῶν πιστῶν μόνον ἐν τακταῖς ἡμέραις καὶ μόνον ἐν τοῖς ναοῖς. Ἄλλ' οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταβολὴν οἱ κανόνες, ὁρίζοντες τὴν τριττὴν κατάδυσιν καὶ ἀνάδυσιν τοῦ βαπτιζομένου, ἢ τὰς διατάξεις ἐν γενεῖ περὶ τῆς τελέσεως τοῦ βαπτίσματος.

Αἰτήσῃ τῆς Ἐκκλησίας ἐξέδιδον καὶ οἱ αὐτοκράτορες ΚΠόλεως διατάξεις περὶ αὐτῆς, πάντοτε συμ-

1. Προβλ. *Χρυσστόμου Παπαδοπούλου*, (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), *Τὸ πνεῦμα τῶν κανόνων*, «Ἐκκλησ. Κήρυξ» Κύπρου Γ, 1913, σ. 341 ἐξ. *Κ. Δυοβουνιώτου*, *Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι*, σ. 8 ἐξ.

φώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνες, οἷς ἀνεγνώριζον ὡς νόμους τοῦ Κράτους, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶδομεν. Ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ διὰ νόμου κανόνα τῆς Ἐκκλησίας οὔτε νὰ ἐκδώσῃ νόμον ἀντίθετον πρὸς τοὺς κανόνες. Ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Κομνηνὸς (1081—1118) ἐξέδωκε δύο νόμους, οἵτινες ἐφαίνοντο συγχρουόμενοι πρὸς τὰς διατάξεις τῶν κανόνων, ἐτέθη ζήτημα ἂν ἐν ἐκκλησιαστικαῖς διοικητικαῖς ὑποθέσεσι δέον ν' ἀπονεμηθῆ μείζων σπουδαιότης εἰς τοὺς κανόνες ἢ εἰς τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας, ὁ ἐρημνευτὴς τῶν κανόνων Θεόδωρος Βαλασμών, Πατριάρχης Ἀντιοχείας (β' αἰ.) καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ καὶ ἐν ἄλλαις περιπτώσεσιν ἀπεφάνητο ὅτι ἰσχύουσιν ὑπὲρ τοὺς πολιτικοὺς νόμους οἱ κανόνες καὶ ὅτι τὴν προτίμησιν τῶν κανόνων παρεδέχετο πάντοτε ἡ Πολιτεία ἐν Βυζαντίῳ¹. Ἡ ἐρημνευτεία δὲ αὐτοῦ αὕτη ἀπετέλεσε θεμελιώδη ἀρχὴν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν Πολιτείαν².

Γενικῶς ἐν ταῖς σχέσεσιν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἑλληνικῇ Αὐτοκρατορίᾳ τοῦ Βυζαντίου ἐπεκράτησαν αἱ ἑξῆς θεμελιώδεις ἀρχαί:

α) *Οἱ κανόνες ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἰσχύν, ἣν καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐν περιπτώσει διαφωνίας, ἐπικρατέστεροί εἰσιν οἱ κανόνες.*

β) *Οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐναντιούμενοι εἰς τοὺς κανόνες οὐδὲν ἰσχύουσιν.*

γ) *Ἐνθα αἱ κανονικαὶ πηγαὶ οὐδὲν διορίζονται, ἐκεῖ ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ ρωμαϊκοβυζαντινοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον αὐταὶ συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας³.*

Αἱ ἀρχαὶ αὗται ὑπῆρξαν πάντοτε σεβασταί, ἐν τῇ ὑπερχιλιετῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου, ἐξαιρέσει ἐλαχίστων περιπτώσεων, καθ' ἃς αὐτοκράτορες τινες ἐζήτησαν νὰ ἐπιβάλλωσι τοὺς ἰδίους θεσμοὺς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας. Κατ' ὄρθου δὲ αὕτη ἐκάστοτε ν' ἀπαλάσσηται αὐτῶν.

γ'.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς ΚΠόλεως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ Τουρκικῷ Κράτει, ἐξωτερικὴν μόνον ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὴν ἑτεροθρησκον Κυβέρνησιν, ἐ-

1. *Ράλλη καὶ Πολύη*, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, Α, 38.

2. *Ματθαίου Βλαστάρη*, *Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον*, Αὐτόθι ΣΤ, 317.

3. Προβλ. *Jos. Z h i s m a n n*, *Τὸ Δίκαιον τοῦ Γάμου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, μεταφρ. Μ. Ἀποστολοπούλου, Α, Ἐν Ἀθήναις 1912, σ. 41. *Νικοδήμου Μίλας*, *Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Μ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, μεταφρ. Μ. Ἀποστολοπούλου, Ἐν Ἀθήναις 1906 σελ. 69. 70. *Κ. Δυοβουνιώτου*, ἐνθ' ἄν. σ. 15 ἐξ.

οὐθμίξει τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ζωῆς ἐλευθέρως, μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν κανόνων.

Κατὰ τὴν μεγάλην ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις (1821) διεκήρυξεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι «ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας», ἡ δ' ἐν Ἐρμιόνη συνέλευσις (1827) ἐδέχθη αἰτησὶν πέντε Ἀρχιερέων ὅπως συγκαλέσῃ τοὺς κανονικοὺς Ἀρχιερεῖς ἵνα «σκεφθέντες μετ' αὐτῶν προβάλωσι τὰ ἀναγκαῖα εἰς διατήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων». Οἱ συνελθόντες Ἀρχιερεῖς συνέταξαν σχέδιον καθ' ὃ ἡ μέλλουσα νὰ διοικῆ τὴν Ἐκκλησίαν Σύνοδος ἔδει νὰ ἔχη ὡς γνώμονα τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς «τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας». Τὸ σχέδιον δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι μετὰ μικρὸν ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας, ὅστις δι' Ἐγκυκλίου του (8 Ὀκτωβρίου 1829) πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς τοποτηρητὰς συνίστα νὰ ἐνεργῶσι «κατὰ τοὺς θείους κανόνας».

Ὅτε δὲ ἐπὶ Ὄθωνος ἰδρύθη, ὑπὸ τὰς γνωστὰς περιστάσεις, ἡ Ἀυτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προσυσιάσθη εὐκαιρία καθορισμοῦ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Πολιτείαν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ ὁ Ἀντιβασιλεὺς Γεώργιος Μάουροε, προτεστάντης τὸ φρόνημα καὶ ἐπομένως ξένος πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, θέλων ἐπὶ πλέον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν μοναρχικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὄθωνος ἀπὸ ἐνδεχομένων ἀξιώσεων τῆς Ἐκκλησίας, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰ ἐν τῇ Δύσει συμβαίνοντα ἐκ μέρους τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθεῖσα Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῆς διοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπεφάσισε τὴν καθίδρυσιν Συνόδου, ἣτις ἔμελλε νὰ ἔχη «τὴν ἴσυν ὅλου τοῦ Κλήρου ἐφορείαν καὶ τὴν ἐπαγρυπνησιν εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ τῶν ὀρθῶς ἐχόντων ἐθίμων... προσέχη μὴ τι πράττηται παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας». Τὰ αὐτὰ ἐπανελαμβάνοντο καὶ ἐν τῷ καταρτισθέντι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίῳ «Ἐκκλησιαστικοῦ Συντάγματος». Καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ συνελθόντες Ἀρχιερεῖς εἶχον τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ μέλλουσα νὰ κατασταθῆ Σύνοδος θὰ διηύθυνε τὴν Ἐκκλησίαν «κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας», ἀλλ' ὁ ξένος ὀργανωτὴς τῆς νεοσυστάτου Ἐκκλησίας κατήρτισε τὸν καταστατικὸν χάρτην αὐτῆς διὰ τοῦ νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 23 Ἰουλίου—4 Αὐγούστου 1833, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν Βανα-

ρία ἰσχυροῦσης ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας τοῦ 1818 ἢς κατὰ λέξιν ἀντέγραψε πολλὰς διατάξεις'.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν τῷ νομοθετικῷ Διατάγματι γίνεται μνεῖα τῶν ἱερῶν κανόνων (ἄρθρον 12 καὶ 16), ἀλλὰ γενικῶς αἱ διατάξεις αὐτοῦ εἶναι ξέναι πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν. Ἡ δὲ συγκροτηθεῖσα τότε «Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος» ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 3 τῆς 30 Ἀπριλίου 1833 Ἐγκυκλίῳ αὐτῆς ἔλεγεν «ἐκρίθη λοιπὸν εἴλογον νὰ συστηθῆ Σύνοδος διαρκῆς, ἐνεργοῦσα κατὰ μὲν τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας πράγματα, οἷον τὰ δόγματα καὶ τὰς ἱερὰς τελετάς, κατὰ τὰς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις ἀφ' ἑαυτῆς καὶ δι' ἑαυτῆς ἐλευθέρως» κατὰ δὲ τὰ ἐκτὸς, οἷον τὸ διοικητικὸν αὐτῆς μέρος ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας συνήθειαν, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καὶ τοὺς νόμους». Ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι οἱ μὲν κανόνες παρωράθησαν, ἰσχυσαν δὲ μόνον οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐν τῇ ὀργανωθείσῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Καθ' ὃν τρόπον ὁ ξένος ὀργανωτὴς διωργάνου ἐν Ἑλλάδι τὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς δικαιοσύνης κατὰ ξένα πρότυπα, οὕτω διωργάνωσε καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς τύπους τῆς διοικήσεως αὐτῆς ἀρυσθεὶς οὐχὶ ἐκ τοῦ κώδικος τῶν ἀρχαίων κανόνων καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐκ ξένων ὑποδειγμάτων, λαβὼν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τοῦ Μ. Πείρου († 1725) κρατήσαντα ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐκεῖ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξήρτησεν ὁ Μάουροε ἐκ τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Ὄθωνος, ὃν ἀνεκέρηξε «κυρίαρχον» τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἠνέχθη μὲν τότε τὸ καταστατικὸν Διάταγμα τοῦ 1833, ἀλλ' ἐνθὺς ἀμέσως καὶ πολλαχῶς ἐξεδήλωσε τὴν δυσφορίαν τῆς διὰ τὴν καταπάτησιν τῶν ἱερῶν κανόνων.

1. **Α. Α. Πετρακάκου**, Zur rechtlichen Stellung der hellenischen Kirche. Ein Beitrag zur Kenntniss ihrer Verfassung und ihres Verhältnisses zur Staat. Abdruck aus der Festschrift für Emil Fridberg, Leipzig 1907. Τοῦ αὐτοῦ: Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία, ἐν ἐφημ. «Δικαιοσύνη» Γ, 1903, ἀριθμ. 96—102. **Κ. Δουβοννιώτου**, Αἱ πηγαι τῆς ἰσχυροῦσης ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι, «Ἱερὸς Σύνδεσμος» Περίοδ. Β' ἐτ. ιβ'. 1903, ἀριθμ. 76. Τοῦ αὐτοῦ: Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν Ἑλλάδι, σ. 50 ἐ. **Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου**, Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τομ. Α'. σ. 104 ἐξ.

2. **Ἀμ. Ἀλιβιζάτου**, Ἡ ἐν τῷ ἑλληνικῷ Κράτει ἐκκλησιολογικὴ, σ. 10 ἐξ. **Χ. Ἀνδρούτσου**, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, σ. 59 ἐξ.

δ'.

Μετά δεκαετίαν (3 Σεπτεμβρίου 1843) δι' ἐπαναστάσεως καταργηθείσης τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Ὀθωνος, ἀνεκηρύχθη Συνταγματικὴ Βασιλεία ἐν Ἑλλάδι. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος, προπαρασκευάσασα σχετικὴν ἐργασίαν, μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις παρεπιδημούντων Ἀρχιερέων ὑπέβαλε τῇ 23 Δεκεμβρίου 1843 ἐκ 10 ἄρθρων ἀποτελούμενον σχέδιον Καταστατικοῦ νόμου πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. Ἐν τῷ α' καὶ β' ἄρθρῳ ὄριζετο ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει δογματικῶς καὶ κανονικῶς ἀναποσπασίτως συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐν ΚΠόλει Μ. Ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται κατὰ τοὺς θείους ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις ὑπὸ Συνόδου Ἀρχιερέων, ἐκλεγομένων τοῦ μὲν Προέδρου ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Κράτους, τῶν δὲ συνεδρευόντων μελῶν καλουμένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης. Ἐν τῷ γ' ἄρθρῳ «τὰ εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς ἀντιβαίνοντα διατάγματα καὶ νόμοι μένουσιν ἄκυρα». Ἐν τῷ δ' ἄρθρῳ ὄριζετο ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὡς προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, ἐπιβλέπων καὶ διατάσσων διὰ τῆς Συνόδου, κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς μέρος μεριμνᾷ περὶ πάντων ὅσα δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς καὶ λαμβάνων πᾶσαν πληροφορίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Διὰ τοῦ θ' ἀπηγορεύετο ἡ ἀνάμειξις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου εἰς τὰ πολιτικά¹.

Ἐν τῇ συγκληθείσῃ Ἐθνοσυνελεύσει τοῦ 1843—1844 πρὸς καταρισμὸν τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος, ἔμελλε νὰ συζητηθῇ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ Ἐκκλησίας ζήτημα, διότι ἔμελλον ν' ἀναγραφῶσιν ἐν αὐτῷ σχετικαὶ διατάξεις². Τὸ β' ἄρθρον εἶχε διατυπωθεῖ ὡς ἑξῆς «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία πνευματικῶς μὲν καὶ δογματικῶς εἶναι ἀναποσπασίτως ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων, πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι ἀποκεφάλως καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς

Συνόδου». Μετὰ τὴν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 3 Ἰανουαρίου 1844 εἰσήγησιν τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν ὑπεδείχθη ὅτι διὰ τοῦ νομοθετήματος τοῦ 1833 «παρέλυσε» ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «καὶ ἐξησθένισεν ἡ ἁγία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ θρησκεία», ὁ πληρεξούσιος Κορώνης καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Μ. Σχινᾶς ὑπέβαλε μακρὴν τροπολογίαν τοῦ σχεδίου, ἔχουσαν ἐν τῷ β' ἄρθρῳ ὡς ἑξῆς: Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει *δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς ἀναποσπασίτως ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν*, πολιτικῶς δὲ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται κατὰ τοὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις ὑπὸ Συνόδου Ἀρχιερέων...». Ἐξηγήσας ὁ Σχινᾶς τὴν λέξιν «κανονικῶς», εἶπεν ὅτι «τοῦτο δὲ σημαίνει κράτος ἐν κράτει οὔτε ὅτι ὁ σκοπὸς τούτου εἶναι νὰ ὑπαχθῇ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν, ὡς τινες ἐνόμισαν, ἀλλ' ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἔχει κανονικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἔχει τοὺς αὐτοὺς κανόνας ὁδηγούς εἰς τὰ τῆς θρησκείας». Ὁ Σ. Τρικούπης, ἀποκρούων τὴν ἐν τῷ Συντάγματι, προσθήκην τῆς λέξεως «κανονικῶς», εἶπεν ὅτι αὕτη δὲν πρέπει νὰ τεθῇ, διότι τὸ βάθος καὶ ἡ ἐννοια τῆς λέξεως ταύτης ἀπαιτεῖ διεξοδικὴν ἔρευναν καὶ δαπάνην χρόνου, ἕνεκα δὲ τοῦ λόγου τούτου, προσέθηκεν, ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ δὲν προσέθηκεν αὐτὴν ἐν τῷ σχεδίῳ. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν προτάσεων καὶ τροποποιήσεων τοῦ Σχινᾶ ὁ Τρικούπης εἶπεν ὅτι δέχεται πολλάς, ἀλλ' ἔχρινεν ὀρθὸν ν' ἀφρηθῶσιν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα Βουλὰς, διότι ἀποτελοῦσιν ὀργανικὰς διατάξεις. Ἄλλος πληρεξούσιος, ὁ Κ. Ζωγράφος, εἶπεν ὅτι μετὰ τὸ «κανονικῶς» καὶ «δογματικῶς» ὑπάρχει διαφορὰ, «διότι οἱ κανόνες χρησιμεύουσιν εἰς ἐρημνεῖαν καὶ διασάφην τῶν δογμάτων, ἐπομένως ἡ δογματικὴ ἐνωσις ἀνεῦ τῆς κατὰ κανόνας, εἶναι ἀτελής», ὅθεν ἐζήτησε τὴν προσθήκην τοῦ «κανονικῶς» καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν κανόνων, οὗς, ἄλλως τε, δὲν δύναται νὰ μηδενίσῃ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία. Τὴν προσθήκην τοῦ «κανονικῶς» ὑπεστήριξαν καὶ οἱ πληρεξούσιοι Ρ. Παλαμῆδης καὶ Κ. Ἀξελός, συμφωνήσαντες κατὰ μέγα μέρος πρὸς τὰς γνώμας τοῦ Σχινᾶ, ἐνῶ ὁ Α. Καλλιφρονᾶς ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ «κανονικῶς» ὑπάρχει ἐν τῷ «δογματικῶς», ἄλλοι δὲ πληρεξούσιοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Α. Μόστρας, συναφώησαν μετὰ τοῦ Τρικούπη, «Πρέπει, εἶπεν ὁ Μόστρας,

1. Κ. Οἰκονόμου, Τὰ σωζόμενα Ἐκκλησιαστικά, Β', 492 ἑξ. Ἐφημερίς «Αἴων» ἑτ. 1843, ἀριθμ. 491. Προβλ. Χρυσόστομον Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀν. σ. 305 ἑξ.

2. Πρακτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Γ' Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως 1843—44, Ἐν Ἀθήναις 1844, σ. 144 ἑξ. Χρυσόστομον Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, ἐνθ' ἐν. σ. 309 ἑξ.

νά δεχθῶμεν πρὸς τὸ παρὸν τὸ «δογματικῶς» τοῦ ὁποίου τὴν σημασίαν γνωρίζομεν ἅπαντες, τὸ δὲ «κανονικῶς» ν' ἀφεθῆ ἑἰς τὰς Βουλὰς, διότι δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ τούτου».

Τῆ 4 Ἰανουαρίου ἐν τῇ 24ῃ συνεδρία τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὁ Ν. Κορφωιάτης ὑπεστήριξε τὴν προσθήκην τοῦ «κανονικῶς» διότι οἱ κανόνες εἶναι ἀναγκαῖοι πρὸς διασάφην τῶν δογμάτων, «ἠναγκασμένοι, εἶπε, νὰ κηρῦξομεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεξάρτητον σήμερον, πρέπει νὰ κηρῦξομεν συγχρόνως ὅτι ἐμμένομεν πιστοὶ εἰς τὰ δόγματα καὶ τοὺς κανόνας αὐτῆς. Ἐὰν ἐντὸς τῶν κανόνων περιέχονται καὶ διοικητικοὶ κανόνες καὶ ἄλλοι περιπεσόντες εἰς ἀχρησίαν, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ παραλειφθῶσι καὶ οἱ ἄλλοι», ὑπέβαλε δὲ καὶ σχετικὴν τροπολογίαν τοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος. Ἀποκρούων αὐτὴν ὁ πληρεξούσιος Γ. Δαμιανὸς προσεπάθησε νὰ δείξῃ ὅτι εἶναι ἀρκετὸν τὸ «δογματικῶς», διότι, εἶπεν, οἱ κανόνες διαιροῦνται εἰς δογματικοὺς καὶ διοικητικούς, τοὺς τελευταίους δὲ δὲν γνωρίζει ἡ Συνέλευσις καὶ εἶναι δυνατόν νὰ παρέχωσιν οἱτοὶ ἔξαιρητικά δικαιώματα εἰς τὸν Κλήρον καὶ δὴ καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν (!) καθιεροῦντες τὴν ἐπέμβασιν αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς Πολιτείας. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν φόβων τοῦ προσήγαγε κανόνα ἀπαγορευόντα εἰς τοὺς κληρικοὺς τὴν προσφυγὴν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Ὅθεν προέτεινε τὴν τροπολογίαν: «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου. Ὁ πληρεξούσιος Γ. Αἰνιὰν ἀντιπαρετήρησεν ὅτι τῶν κανόνων «οἱ μὲν ἀφορῶσι τὴν πνευματικὴν ἐνότητα οἱ δὲ τὴν ἐφαρμογὴν διοικητικῶν διατάξεων. Προέτεινε δὲ καὶ σχετικὴν τροπολογίαν. Οἱ πληρεξούσιοι Α. Πάϊκος, Α. Μόστρας καὶ Δ. Ζῶχος ἐκηρύχθησαν κατὰ τῆς προσθήκης «καὶ κανονικῶς», διότι πολλοὶ κανόνες εἶναι ἐν ἀχρησίᾳ ἢ ἀπᾶδουσι πρὸς τὰς παρούσας περιστάσεις ἢ κατηγορήθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. Λευτερολογήσας ὁ Ρ. Παλαμίδης ὑπεστήριξε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ τεθῆ ἐν τῷ Συντάγματι τὸ «κανονικῶς», διότι ἀφορᾷ τὰ δόγματα, δι' ὧν διακρινόμεθα τῶν ἑτεροδόξων.

Ἡ συζήτησις ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν 25ῃν συνεδρίαν τῆς 5 Ἰανουαρίου, καθ' ἣν ὑπεβλήθησαν νέαι τροπολογίαι τοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, αἵτινες ἀνήλθον εἰς ἑπτὰ. Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, συνήλθον κατ' ἴδιαν οἱ προτείναντες ταύτας καὶ συνεφώνησαν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἄρθρων ὡς ἑξῆς:

1. «Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα θρησκεία

εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

2. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαράλλaktως ὡς ἐκείνη τοὺς τε ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. Εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλῃς Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων».

Ἡ διατύπωσις τῶν ἄρθρων τούτων ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ἐψηφίσθη ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲ συζητήσεων καταφαίνεται ὅτι, δυστυχῶς, οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος ἐξαιρέσει ὀλίγων δὲν εἶχον ἐπίγνωσιν ἀκριβῆ τοῦ συζητούμενου θέματος, ἀλλὰ δὲν ἀπεκρούσθη κυρίως ἡ πρότασις περὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὡς ἀποτελούντων τὴν βάσιν τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συζητήσις δὲ διεξήχθη μᾶλλον περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατυπώσεως. Οὐδεὶς τῶν λαβόντων τὸν λόγον πληρεξουσίων ἠμφεσβήτησε τὸ κῆρος τῶν κανόνων, ἐξηγέρθη δὲ σύσσωμος ἡ Ἐθνοσυνέλευσις κατὰ πληρεξουσίον ἀνευλαβῶς περὶ αὐτῶν ἐκφρασθέντος¹. Εἶναι δὲ προφανές ὅτι «δογματικῶς» κανόνας λέγοντες τινες τῶν πληρεξουσίων ἐνόουν τοὺς ὅρους, ἦτοι αὐτὰ τὰ δόγματα, ἀλλ' ἐκ τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως διηκρινίσθη ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι μὲν δογματικῶς ἠνωμένη μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, τηρεῖ δὲ, ὡς ἐκεῖναι, ἀπαράλλaktως τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις. Ἐν τῷ Συντάγματι οὐδεμίαν μινεῖα κανόνων «δογματικῶν» ἐγένετο, ἐπομένως τοῦτο οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μετὰ τῶν «δογματικῶν» καὶ διοικητικῶν κανόνων, τοῦναντίον δὲ διακρίνει σαφῶς τὴν δογματικὴν καὶ τὴν κανονικὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ὁμιλεῖ δὲ μόνον περὶ κανόνων ἀλλὰ περὶ παραδόσεων. Κατὰ τοὺς Συνταγματολόγους, τὸ Σύνταγμα θεωρεῖ ἰσχύοντας πάντας τοὺς κανόνας ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἀντιβαίωντων εἰς τὸ Σύνταγμα².

1. Πρακτικά σ. 130 ἑξ.

2. Νικ. Γ. Σαριπόλου, Πραγματεία τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου³, Ἀθήνησι 1874, Γ. σ. 305 ἑξ. Νικ. Ν. Σαριπόλου, Ἑλληνικὸν Συνταγματικὸν Δίκαιον³, Ἐν Ἀθήναις 1918.

Χωρίς νὰ ἀνακρίνωμεν τὴν γνώμην ταύτην ἐνταῦθα, σημειοῦμεν ἀπλῶς ὅτι τὸ Σύνταγμα περιέχει οὐγὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀλλὰ πολιτικὰς διατάξεις, αἵτινες βεβαίως ἰσχύουσι διὰ πάντας τοὺς Ἕλληνας πολίτας, σημειοῦμεν ἐπὶ πλέον τὴν γνώμην τῶν αὐτῶν Συνταγματολόγων, καθ' ἣν «οὐδὲ δι' ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος δύναται νὰ παραβιασθῶσιν οἱ ἱεροὶ κανόνες, καθ' ὅσον τὸ 2ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος περιέχει θεμελιώδη διάταξιν». Ἐν αὐτῷ δὲ ρητῶς λέγεται ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία τηρεῖ τοὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς κανόνες καὶ τὰς παραδόσεις ἀπαράλλακτως ὡς ἡ ἐν ΚΠόλει καὶ πᾶσα ἄλλη Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία. Ἡ ἐνότης τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐν ΚΠόλει καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιβάλλει τὴν τε δογματικὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀπαράλλακτον ἢ ἀπαρσάλευτον, ὡς βραδύτερον ἐτροποποιήθη, τήρησιν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν παραδόσεων. Οὐδὲ κἂν δύναται νὰ νοηθῇ Ὁρθόδοξος ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία ἢ μὴ τηροῦσα τοὺς κανόνες καὶ τὰς παραδόσεις τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ζῆ καὶ κινεῖται, ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις, ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων τοῦ Κράτους, ἀλλὰ ἔχει καὶ ἐσωτερικὸν καὶ ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀρχῆς, ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνθύπαρκτος ὄργανισμός, βίον, ὄντιμιζόμενον ὑπὸ τῆς δογματικῆς αὐτῆς διδασκαλίας καὶ τῆς κανονικῆς τάξεως. Εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 ἄρθρ. 105 ἐτέθη διάταξις, καθ' ἣν «δι' ἰδιαιτέρων νόμων καὶ ὅσον ἔνεστι ταχύτερον ἔδει νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῶν ἐξῆς ἀντικειμένων α) περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους, τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν κληρικῶν, ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρόεπειαν τοῦ χαρακτῆρός των καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων ἢ μοναζόντων, β) περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως...». Πρόδηλον ὅτι μόνον περὶ τούτων ἀπέκειτο εἰς τὴν Πολιτείαν νὰ νομοθετησῇ, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ τὰ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀναγόμενα, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ β' ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἔδει νὰ καθορισθῶσιν ἐπὶ τῇ βίσει τῶν κανόνων. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη δυστυχῶς παρεγνωρίσθη ἀλλὰ καὶ ὅταν μετὰ ὀκταετίαν ἡ πολιτεία καθώρισε διὰ νόμων τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας συνησθάνετο ὅτι ἔπραττε παρὰ τὸ

σ. 209 πρβλ. τοὺς ἀντίθι μνημονευομένους συγγραφεῖς, τὴν ἐρμηνείαν ἐν γένει τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν περὶ Ἐκκλησίας διατάξεων τοῦ Συντάγματος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων νομομαθῶν.

Σύνταγμα. Ὡς ἔλεγεν ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συνεπεία τῶν πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος «δὲν δυνάμεθα νὰ παρεκκλίνωμεν τῶν κειμένων κινόνων καὶ νὰ νομοθετήσωμεν κατὰ τὰς κρίσεις ἡμῶν», «μόνη ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι ἀρμοδία νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τοὺς κανόνες καὶ εἰς αὐτὴν ἀνήκει νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ αὐτούς, ὡς ἐφηρόμυσθησαν καὶ παρ' ἄλλων Ἐκκλησιῶν». Ταῦτα μαρτυροῦσι πῶς ἐνόουν τὰ πρώτα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος οἱ συντάκται αὐτοῦ,

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ματθ. 14, 14—22

Ὁ Ἰησοῦς, οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι αὐτοῦ καὶ «ὄχλος πολὺς», δρῶντι πρόσωπα ἐν τῷ θυμασίῳ γεγονόςι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων, νομίζω ὅτι ὑποτυποῦσι τὸ ἰδεῶδες καρποφόρον θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ δράσεως.

Τὰ πλήθη! «Ἀκούσαντες οἱ ὄμοι ὅτι ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς Καπερναοῦμ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν, ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἄπο τῶν πόλεων». Εἶναι ἀνάξιον παρατηρήσεως ὅτι ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς στρέφεται πρὸς τὰς λαϊκὰς μάζας; Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία δὲν διαπύονται ἀπὸ ἀριστοκρατικὰς ἀντιλήψεις. Ὁ Ἰησοῦς εἶπε «τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω». «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορησμένοι». Ἐάν τῶρα τὴν φωνὴν ταύτην ἀκούῃ περισσότερον, ἀσυγκρίτως εὐκρινέστερον ὁ λαός, τοῦτο δὲν εἶναι σφάλμα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὅτι εἶναι ἐξόχως λαϊκὴ, καὶ ὅχι ταξικὴ τῆς ὑπόθεσις Μεγαλειῶδες δὲ τὸ θέμα τῆς κατακολουθήσεως τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐκείνου. Τὰ πλήθη ἦσαν προσηλωμένα εἰς τὸ π. ὅσωπον αὐτοῦ, πρώτως καὶ κυρίως διότι εὐρισκον παρ' αὐτοῦ θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν των. Ὁ εὐσπλαγχνὸς Ἰησοῦς ἀκούρατος καὶ ἐν ἄκρᾳ αὐτοθυσίᾳ ἐκήρυσσεν εἰς αὐτὰ τὸν λόγον, λόγον ζωῆς καὶ παρηγορίας, ἀ απαύοντα τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐθεράπευε τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ περιπτῶσει, ὅχι μόνον τοὺς ἀρρώστους των, ἀλλὰ καὶ τὴν πείνάν των. Ἡ ψυχολογία τοῦ πλήθους εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ. Δὲν συναρπάζει αὐτὸ ἡ θεωρία ἢ ὑψιπέτις, οὐδὲ γοητεύει τὸ κάλλος τὸ σωματικὸν καὶ ἠθικόν. Ὁ λαὸς εἶναι ποίμνιον εὐήνιον οὐχὶ εἰς τὸν σοφὸν καὶ τὸν ἐπιστήμονα, οὐδὲ εἰς τὴν θέσιν· ὁ λαὸς προσηλωταὶ εἰς τὸν Ἐνεργέτην. Πᾶσα ἄλλη κατεύθυνσις πρὸς τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πλήθους πλὴν τῆς πρακτικῆς ἀνακουφίσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ Κυριακὸν λόγιον «κλῶ ἀναπαύσω ὑμᾶς» εἶναι ἔξω τῶν ἀρχῶν τῆς ψυχολογίας καὶ χριστομυθίου δράσεως. Πολλαπλασιάζων ὁ Κύριος ἡμῶν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθυῖας καὶ χροταίνων δι' αὐτῶν τὰς χιλιάδας ἐκείνας τῶν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, ἀπέβλεπεν ἄρα γε ἀπλῶς νὰ κατασβέσῃ τὴν πρόσκαιρον πείναν τῶν ἀκρατῶν

και επισκεπτῶν του, και ὄχι διὰ τὴν ὑποτυπώση τὴν μητρικὴν πρόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας και τὴν ἀγαθοεργὸν αὐτῆς ζωὴν και δράσιν ἐν τῇ πασχούτῃ κοινω- νία ;

Ἰησοῦς και Ἀπόστολοι! Ἐν ὑπερόχῳ ταπεινώσει και ἐνδιαφέρουσι πρὸς τὰ πλήθη ἀποβλέπουσι τὰ ἐξυπηρετήσασιν αὐτὰ. Οἱ μαθηταὶ μετ' ἀγαστῆς οικειότητος εἰσηγοῦνται πρὸς τὸν Σωτῆρα περὶ τῶν ὄχλων. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τοὺς ἄρτους και μεταγγί- ζει εἰς αὐτοὺς τὴν πολλαπλασιαστικὴν δύναμιν. Οἱ μαθηταὶ πάλιν διανέμουσι τοὺς ἄρτους και τοὺς ἰ- χθῦς εἰς τὰ πλήθη τὰ πεινῶντα. Ὅποιον ἐξαιρετον συμπλεγμα χριστιανικῆς κοινωνικῆς ἐνεργείας και δράσεως! Ὑπάρχει ἄρα γε δρασιμώτερος τρόπος, ἵνα και πάντες ἡμεῖς οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ τε προσετώτες και ὑφιστάμενοι, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύ- ματι και τῇ αὐτῇ κατευθύνσει διαθέτωμεν τὰ πλήθη ὅς εἶναι ἡ ἀποστολὴ μας, νὰ γνωρίζωσι και νὰ ἀ- κολουθῶσι τὸν οὐράνιον ἡμῶν ποιμένα τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, και νὰ θεωρῶσι και ἀγαπῶσι τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὡς μητέρα και τροφὸν αὐτῶν;

Ματθ. 14, 22—34

Τὸ θαῦμα τῆς καταπαύσεως τῆς τρικυμίας μὲ ὄλας τὰς λεπτομερείας του, και ὡς ἱστορικὸν γεγονός, και ὡς πιστὴ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, παρουσιάζει πηγὴν ἀστερέουτον γενναίων και παρηγόρων συνα- σθημάτων και σκέψεων. Ἄλλ' εἶναι ἐν ταῦτῳ και ὑπόδειγμα χριστιανικοῦ βίου ἐξαιρετον.

Ὁ Ἰησοῦς «ἀπολύσας τοὺς ὄχλους» μετὰ τὸ θαῦμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων και τῶν ἰχθῦων εἶχεν ἀναβῆ εἰς «τὸ ὄρος», ἵνα προσευχηθῆ ἐκεῖ «κατ' ἰδίαν». Οἱ δὲ μαθηταὶ του ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον κατὰ προτροπὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Διδασκάλου διέπλεον τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ἵνα φθάσωσιν εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ποῦ ἦτο ἐκεῖνη ἡ τρικυμία, ὡστε τὸ πλοῖον νὰ βασανίζηαι, ὡς γράφει ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής, ὑπὸ τῶν κυμάτων; Ἄνεμος σφοδρὸς και ἐναντίος συνετάρασε τὴν θάλασσαν τῆς Γεννη- σαρέτ ἐπικινδύνως. Εἶναι δύσκολον νὰ ἀναπλάσωμεν τὴν ἀγωνίαν τῶν μαθητῶν;

Ἄλλ' ὁ Κύριος ἠγοῦνει. Ἦτο μὲν μαρὰν τῶν κινδυνευόντων μαθητῶν του σωματικῶς, ἀλλὰ πνευ- ματικῶς και ὑπὸ τὴν θείαν αὐτοῦ ἰδιότητα συνέ- πλεεν ἀοράτως μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἐβλεπε και ἠσθάνετο τὴν ἀγωνίαν των και συνεμερῖζετο αὐ- τήν. Εἰς τὴν κρισιμωτέραν στιγμὴν σπεύδει. Ἦτο νύξ, και ἡ δραματικὴ θέσις τῶν μαθητῶν ἐγένετο ὡς ἐκ τούτου δραματικώτερα. Ἄλλ' ὁ γλυκύτατος Ἰη- σοῦς «ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσ- σης». Ἦ ἀπόροπος ἐμφάνισις, ἐν μέσῃ νυκτί, και νυκτὶ τρικυμιώδει, ἐτάραξεν ἀκόμη περισσότερον τοὺς μαθητάς, «και ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκραξά», μὴ δυνά- μενοι ἔνεκα τοῦ σκότους νὰ διακρίνωσι τὴν γλυ- κεῖαν τοῦ Διδασκάλου μορφήν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς, «ἔθα- ρσεῖτε», εἶπεν, «ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε». Μετ' ὀλίγων, ὁ «ἄνεμος ἐκόπασε, και «οἱ ἐν τῷ πλοῖῳ» πάντες προσκυνήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἔλεγον εἰς αὐτόν· «ἰη- θῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ».

Εἰς τὰς δυσκόλους τῆς ζωῆς μας στιγμὰς, εἰς ὧρας τρικυμιώδεις τῶν ἐναντίων και σφοδρῶν τῆς ζωῆς ταύτης ἀνέμων, ὅσους ἐξεγείρει ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυ- ναμία, τὰ πάθη και ἡ μοχθηρία, ἐνίστε και τὰ φυσικὰ κακά, θάνατοι και ἀσθένεια, και παντοῖα ἀτυχή- ματα, εἰς περιστάσεις τοῦ βίου ἀγωνιώδεις, ὅτε ὁ κό- σμος δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι παρὰ μία «σωστὴ» λίμνη τῆς Γεννησαρέτ, και αὐτὴ τρικυμιώδης, δὲν εἶναι μονα- δικῶς και ὑπερόχως θαρρυντικὸν νὰ ἀναμνησκώ- μεθα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὁ φιλόανθρωπος Ἰησοῦς, «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ», ὁ πάντοτε «ὁ αὐτὸς χθὲς και σήμερον και εἰς τοὺς αἰῶνας» εἶναι πλησίον ἡμῶν και «λαλεῖ» πρὸς ἡμᾶς «θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε»;

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Πέτρου δρα- ματικὸν και διδακτώτατον. Ἐν τῷ πρώτῳ του ἐνθου- σιασμῷ ὄριπεται εἰς τὴν θάλασσαν, εὐθύς ὡς ὁ Κύ- ριος εἶπεν εἰς αὐτόν, «ἐλθέ». Καὶ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ ἐκείνῳ, ὅστις δὲν ἦτο παρὰ ἄνθος πίστεως, ἀρκετὰ περιεπάτησε και ἐκεῖνος «ἐπὶ τὰ ὕδατα». Ἄλλὰ μό- λις ἤρχισε νὰ κλονίζηται ἐκ τοῦ φόβου τῶν κυμάτων, «ἤρξατο καταποντίζεσθαι». Εὐτυχῶς ὅμως ὅτι και τότε πρὸς τὸν Κύριον ἤλπισε, και ἐκραξε λέγων· «Κύ- ριε, σῶσόν με». Ὁ Ἰησοῦς ἔτεινε εἰς αὐτόν τὴν χεῖ- ρα, και ὁ κινδυνεύων ἀπόστολος ἐσώθη.

Δὲν εἶναι τρανοτάτη ἀπόδειξις, ὅτι αἱ τρικυμῖαι τῆς ζωῆς μόνον διὰ τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐνθουσιώδους πίστεως καθίστανται ἀκίνδυνοι; Τὸ «Κύριε, σῶσόν με» δὲν εἶναι τὸ ἀσφαλέςτερον σωσίβιον; Ἄλλὰ και ὁ τείνων τὴν χεῖρα, ἵνα σῶση και βοηθήσῃ τὸν ἄλ- λον εἰς τὰς δυσκόλους τῆς ζωῆς του στιγμὰς, δὲν ἀ- νέρχεται εἰς τὰ ὕψη τῆς χριστιανικῆς πολιτείας; Δὲν εἶναι τύπος Χριστοῦ;

K.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Σπουδαιότατον ζήτημα.

Τοῦ τέως διευθυντοῦ τῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν τρία ἐμπεριστατωμένα ἐν προῶν ἡ ἐφημερίδι ἄρθρα περὶ τῆς τελείας σχεδὸν ἐγκαταλείψεως τοῦ παιδιοῦ ἐν Ἑλλάδι—οὐ μόνον δὴλ. ἐν Ἀθήναις και τοῖς λοιποῖς μεγάλοις κέντροις, ἀλλὰ και ἐν αὐτῇ τῇ ἐ- παρχίᾳ—και τῆς, ὡς ἐκ τούτου, μεγάλης ἀναπτύ- ξεως τῆς παιδικῆς ἀλητείας και τῶν ἐνταῦθεν κιν- δύνων, ἐνεποίησαν βαθυτάτην αἴσθησιν. Ἄλλὰ και ἐξ ὅσων ὀλίγων γνωρίζει ἡ «Ἐκκλησία» ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ ἐν Βουλιαγμένῃ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου πείρας συνάγεται πόσος παιδόκοσμος εἶνε τε- λείως ἐγκαταλελειμμένος, πάσης μερίμνης, προστα- σίας, και καθοδηγήσεως ἐστερημένος, ἔρμαιον τῶν δρόμων και τῶν κακῶν συναπαντημάτων, θύματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως, τῆς σκληρότητος, τῆς πείνης και πάσης σωματικῆς και ψυχικῆς κακοχίας. Πλεῖ- στα ἀλητεῦντα παιδιὰ εἶνε ὀρφανὰ ἀμφοτέρων τῶν γονέων τελείως ἀδέσποτα, ἐκκολαπτόμενα εἰς ἀσφα- λεῖς τῆς ἐπιούσης κακοποιούς, λυμεῶνας τῆς κοινω-

νίας. Ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν ἄπερ διαθέτει περιορισμένων μέτρων ἐκτελεῖ ὅσον ἐγχωρεῖ τὸ καθήκον της· ἀλλ' ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν, ὡς καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐσημειώσαμεν, πανταχοῦ τόσον ἔντονος προσοχῆ εἶνε ἐστραμμένη πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, εἶνε τραγικὸν νὰ παρουσιάσῃ τόσον τρομερὸν φαινόμενον ἢ ἑλληνικὴ κοινωτία.

Εἰς τὴν προῤῥξιν.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ λήγοντος μηνὸς τὸ ἐπονογεῖον τῶν Ἐπιστολικῶν ἀπέλυσε πρὸς τὰς εἰσαγγελικὰς καὶ τὰς ἀστυνομικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς διοικήσεις τῆς χωροφυλακῆς δύο ἐγκυκλίους, τὴν μὲν περὶ καταπολεμήσεως τῶν ἀσέμνων ἀναγνωσμάτων, τὴν δὲ περὶ διώξεως τῆς ληστογραφίας καὶ ἐγκληματογραφίας. Ἐν ταῖς ἐγκυκλίωσι ταύταις ἐκτίθενται οἱ λόγοι τῆς διώξεως τῆς ἀσεμνογραφίας, τὸ δυσχερὲς τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ἀσέμνου «κατ' ἀπόλυτον ἔννοιαν», αἱ ἐνέργειαι τοῦ ὑπουργείου περὶ τοῦ σχετικοῦ κρωτικοῦ νόμου μετὰ τὴν κύρωσιν τῆς συμβάσεως περὶ καταστολῆς τῶν ἀσέμνων, ἡ ὁμολογία τοῦ ἀνεπιτυχοῦς τῆς προσπαθείας τῶν ἀρχῶν, ἡ ἐξέγερσις τοῦ κοινοῦ αἰσθητήματος κατὰ τῆς παρατηρηθείσης ἀσυνδοσίας, ἡ ἱστορία τῆς κατὰ τῆς ληστο-ἐγκληματογραφίας ἑλληνικῆς νομοθεσίας, ἡ ὁμολογία τῆς καὶ ἐν τούτῳ ἀποτυχίας, ἀπύλνσις τῆς ψυχολογικῆς ἐπὶ τοῦ παιδικῷ κυρίως κόσμῳ ἐπιδράσεως τῶν τοιούτων ἀναγνωσμάτων, καὶ πολλὰ ἄλλα λίαν, ὁμολογούμενως, ἐπιποδομητικά, ἀποδεικνύοντα τὰς καλὰς τῶν ἀρμοδιῶν ἀρχῶν προθέσεις νὰ περισταλῇ τὸ δί-ζυγον τοῦτο κακόν, τὸ ὅποτον τόσον εὐρείαν καὶ ἄνω ἀσφαλῆ ἀπεργάζεται τὸν ὄλεθρον τῶν νέων γενεῶν. Δέον ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὸ κυρίως ἐνδιαφέρον τὸ κοινὸν δὲν εἶνε τόσον τὸ αἰτιολογικὸν τῆς διώξεως τῶν παραβατῶν τῶν ἤδη ἔφισταμένων σχετικῶν νόμων, ὅσον ἡ ἀδυστηρὰ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς τηρήσεως αὐτῶν καὶ αἱ πραγματικαὶ κυρώσεις κατὰ τῶν παραβατῶν. Ἀναμένει δὴλον ὅτι ὁ κόσμος νὰ ἀκούσῃ ὅτι ἐτιμωρήθησαν τὰ τρία τέταρτα τοῦ συνόλου τῶν ἐφημερίδων, ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ὀπιῶν ἠρωποποιῦνται οἱ ληστὰι καὶ περιγράφονται φανταστικὰ πολλάκις ὄργια, ὅτι ἐκλείσθησαν ὄρισμένοι κινηματογράφοι καὶ ὄρισμένα θέατρα, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐτιμωρήθησαν ὄρισμένοι γοεῖς—πολλὰι μητέρες καὶ πατέρες—οἱ ὅποιοι σύρουν τὰ ἀνήλικα τῶν μέχρι τῶν αἰθουσῶν τῶν διὰ νὰ ὑφίστανται κατόπιν τὰς ὀδύνας τῶν συνεπειῶν τῆς τοιαύτης ἀσυνείας τῶν. Αὐτὰ ἀναμένει νὰ ἀκούσῃ ἢ κοινωτία διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τὴν γραπτὴν σοφίαν τῶν ἐγκυκλίων, διὰ τὸν ἄπλοῦστατον λόγον ὅτι καὶ πασί-

γνωστος εἶνε καὶ ἄλλοτε ἠκούσθη ὡς φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τὰ ἐν Ρωσίᾳ.

Πληροφορίαι ἐκ Ρωσίας ἀναφέρουσι ὅτι, παρὰ τὰ διατυμπαρισθέντα ἐπ' ἐσχάτων περὶ ὑφέσεως, καὶ δὴ καὶ καταπαύσεως τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ διωγμοῦ, μᾶλλον ἐπίτασις αὐτοῦ παρατηρεῖται, αἱ δὲ λεπτομέρειαι σημειοῦν ἰδιάζουσαν ἀντιχριστιανικὴν ἐξαγρίωσιν ἐν τῇ νοτίῳ Ρωσίᾳ. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς περιοχῆς ταύτης, τῇ πόλει Ροστόφ, μία μόνον ἀπέμεινεν ἐκκλησία ἐν Ὁδησῶν κατηδαφίσθησαν αἱ πλείοσαι, ἡδὴ δὲ κατακρημνίζεται ὁ καθεδρικός ναός, ἐδημοσιεύθη δὲ δήλωσις ὅτι καὶ πάντες οἱ ὑπολειπόμενοι ναοὶ τῆς πόλεως θὰ κατεδαφισθοῦν ἐν προσεχισταῖς μέλλουσι. Ὁ ἡγέτης τῶν ἀθέων Γρασοσλάβσκη ἔγραψε τελευταίως ἐν τῇ «Νεαρᾷ Φρουρᾷ» ὅτι ὁ κατὰ τῆς θρησκείας ἀγὼν δὲν ἐπήνεγκε τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα· παρὰ πάσας τὰς καταβληθείσας προσπάθειας τοῦ συνδέομου τῶν ἀθέων, ἐν ταῖς ρωσικαῖς σοσιαλιστικαῖς δημοκραταῖς ἀκμάζει ἡ θρησκευτικότης καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς ἐργατικὰς τάξεις, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπινοήσεως τελεσφορωτέρου ἀντιθρησκευτικοῦ σχεδίου. Μεταξὺ τῶν νέων μέτρων σημειοῦται καὶ ἡ ἐκ Ρωσίας ἀπομάκρυνσις τῶν ξένων κληρικῶν. Τοῦτο λοιπὸν ἀπεκλήθη στροφή τοῦ ρωσικοῦ μολσεβισμού πρὸς τὰ δεξιώτερα.

Ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τοῦ ρουμάνου Πατριάρχου.

ὑπὸ τὸν τίτλον «Ζήτω ἡ Ρουμανία» οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ τονίζουσι τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς εἰς Λονδίνον ἀφίξεως τοῦ Μακαροῦ Πατριάρχου Ρουμανίας. Τὰ πολλαπλᾶ καθήκοντα τῶν Πρωθιεραρχῶν—λέγει τὸ ἔγκριτον ἀγγλικανικὸν φύλλον—δὲν ἐπιτρέπουσι τὰς τοιαύτας προσωπικὰς αὐτῶν ἐπισκέψεις, ὁσάκις ὅμως παρέχεται εἰς αὐτοὺς ἡ εὐκαιρία, αἷται χρησιμεύουσι οὐχὶ μόνον ὡς ἀφορμὴ ἀμοιβαίων φιλοφρονησεων, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύουσι τοὺς ἀμοιβαίους ἐκκλησιαστικὸς δεσμοὺς καὶ προάγουσι τὴν κοινὴν συνεργασίαν. Ὁ Πατριάρχης Μύρων εἶναι ὁ πρῶτος τῆς μεταπολεμικῆς ὀρθοδόξου Ρουμανίας Πατριάρχης, ὅστις καὶ εἰς τὴν ρουμανικὴν ἐκκλησίαν διὰ τοῦ ὀργανωτικοῦ καὶ μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος του καὶ εἰς τὸ ρουμανικὸν κράτος διὰ τῶν ἄλλων τον προσωπικῶν ἀρετῶν ὡς μέλος τῆς ἀντιβασιλείας προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας. Εἶτα οἱ «Καιροὶ», διαβλέποντες ἐν τοῖς δεσμοῖς τῆς ὀρθοδόξου ρουμανικῆς ἐκκλησίας μετὰ τῆς ρουμανικῆς πολιτείας ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀντίστοιχον θέσιν τῆς

ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἀγγλικῇ πολιτείᾳ καὶ χαρακτηρίζοντες αὐτὴν ὡς ἐν μόνιμον ἐχέγγυον ἐπισχυτικὸν τῆς θέσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῷ ὀργανωμένῳ κράτει, ἐξαίρουσι τὴν σημασίαν τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὡς ἐφόμιλλον πρὸς τὴν τῶν προτέρων ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν ἐπισκέψεων Πατριάρχων τῆς Ἀνατολῆς, λαμβανομένου μάλιστα ἐπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ρουμάνου Πατριάρχου ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν ρουμάνων ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας πρόσφατον ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν καὶ τῶν μυστηρίων. «Δυσχρησίσθημεν καὶ ἐξακολουθοῦμεν νὰ δυσχρηζώμεθα—ἐπιλέγουμι οἱ «Ἐκκλησ. Καιροὶ»—διὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐκκλησιῶν (τῆς ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς) ἐφίσταται ἤδη οὐ μόνον πρακτικὴ ταυτότης τῆς θεμελιώδους θρησκευτικῆς πίστεως ὡς πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐρεία κοινὴ πεποίθησις ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ μυστικοῦ Αὐτοῦ σώματος καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐπ' Αὐτοῦ κατασταθέντα μέσα τῆς χάριτος. Ὁμολογοῦμεν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων τὴν αὐτὴν εἰς Θεὸν πίστιν καὶ δεχόμεθα τὴν αὐτὴν μυστηριακὴν ἄφεσιν... Ἀποβλέπομεν μετὰ χαρᾶς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς πλήρους ἐκκλησιαστικῆς ἐνώσεως, καθ' ἣν αἱ δύο ὀργανωμέναι ὁμολογίαι θὰ ἀποτελοῦν εἰς εὐρύτερον κύκλον αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συνδεδεμένων πρὸς ἀλληλας διὰ τοῦ αὐτοῦ δεσμοῦ τῆς κοινῆς πεποιθήσεως καὶ πειθαρχίας.. Τὸ ὅτι οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ καλὸν οἰωνόν, διότι ἡ πίστις καὶ ἡ λατρεία εἶνε ἀρρήτως συνδεδεμένα...».

*
Ὁ διαπρεπὴς δημοσιολόγος κ. Β. Βεκιαρέλλης, κατὰ τινα κυριακάτικην ἐκδρομὴν τοῦ ἐπισκεφθεῖς ἐν ναύριον καθ' ἣν ὥραν ἐγένετο κατηχητικὴ διδασκαλία εἰς πολλὰ παιδάκια περὶ δημιουργίας, ἐκθέτων εἰς τὸ «Ἐθνος» τὰς ἐκ τοῦ μαθήματος ἱκανοποιητικὰς ἐντυπώσεις τοῦ προσθέτει: «Ἀργότερα ἔμαθα ὅτι μέσα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐκεῖνο ἐλειτουργοῦσε ἐν ἀπὸ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, τὰ ὅποια ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἰδρύσῃ εἰς ὅλας τὰς πόλεις, εἰς ὅλας τὰς ἐνορίας, κατὰ τὴν θερρινὴν ἐξ ἐπερίοδον καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰς λουτροπόλεις. Διδασκαλοὶ, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ, ἀφιλοκερδῶς προσφερόμενοι, προετοιμάζουν συστηματικῶς τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους ὥστε νὰ μὴ ἐπηρεάζωνται ἀπὸ τ' ἀνατρεπτικὰ κηρύγματα πού εἶναι τόσον πυκνά εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, πού ἄρχισε πρὸ ἐτών, ἔχει ἤδη καρποφορήσῃ, καὶ ἀπόδειξις ὅτι φοιτῆται τοῦ Πανεπιστημίου ἀντέκρουσαν πρὸ τίνος ἐγγράφως τὰ ὑλιστικὰ διδάγματα ἐπὶ νεοφροσύνης καθηγητοῦ των. Ἐπειδὴ συχνὰ

κατηγοροῦμεν—μεμφίμοιροι ὅπως εἴμεθα ἐξ ἰδιοσυγκρασίας—τὴν Ὄρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ὡς δῆθεν μὴ παρακολουθοῦσαν τὰς συγχρόνους ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ἐθεώρησα σκόπιμον νὰ σημειώσω μίαν ἀπὸ τὰς ὅχι ὀλίγας ἐκδηλώσεις τῆς δράσεώς της πού ἀποδεικνύουν ὅτι δὲν ἔχει παύσῃ νὰ εἶναι «ζῶσα» καὶ «στρατευομένη». Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θ' ἀναδεικνύεται πάντοτε καὶ «θριαμβεύουσα» ἐναντίον τῶν ἀνατρεπτικῶν θεωριῶν, παρ' ὅλας τὰς δυσχερεῖας μὲ τὰς ὁποίας ἔχει νὰ παλαίσῃ.

*
Ἐξ ὅσων γράφονται ἐν τῷ τύπῳ περὶ τῶν λόγων τῆς κατὰ τῶν Ἑβραίων ἐξεγέρσεως τῶν ἀραβοφάνων ἰθαγενῶν τῆς Παλαιστίνης, ἀξιοὶ σημειώσεως εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς: α) ἡ φιλοδοξία ὀλίγων τινῶν ἀράβων οἵτινες ἐπιθυμοῦν νὰ γείνων ὑπουργοὶ ἐπὶ εἶδους παλαιστίνης δημοκρατίας· β) οἱ οἱ ὑποστηρίζονται ὑπὸ χωροδеспοτῶν τινῶν (κτηματιῶν), οἵτινες πωλοῦν εἰς τοὺς Ἑβραίους τὰ κτήματα τῶν καὶ, διὰ τοῦ δικωμοῦ τῶν Ἑβραίων, ἐπιδιώκουν νὰ τὰ ἀνακτήσουν ἀντὶ πινακίου φακῆς, ἐφ' ὅσον διὰ τὸν μουσουλμάνον δὲν εἶνε ἁμαρτία νὰ κλέψῃ ἐννὴ Ἑβραῖον ἢ χριστιανόν. Ἡ μόνη θεραπεία τῆς καταστάσεως θεωρεῖται μία σταθερὰ στάσις καὶ αἰδηρὰ πυγμὴ τῶν ἄγγλων ἀπέναντι τῆς ἐπαναστατικῆς κινήσεως τῶν ἀράβων, δὲν πρέπει δὲ καὶ νὰ ἐπιδεικνύεται ἐνθάρρυνσις τῶν Ἑβραίων, καθ' ὅτι ἡ Παλαιστίνη εἶνε, πρὸ παντός, μία θρησκευτικὴ χώρα καὶ, ὡς ἐκ τούτου, δεόν νὰ παραμένῃ διεθνῆς, ὡς πανανθρώπινος εἶνε καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς λαβοῦσα τὴν γένεσιν θρησκεία.

*
Ὁ πασίγνωστος ἰάπων χριστιανὸς ζηλωτὴς καὶ συγγραφεὺς Δρ Toyohiko Kagawa κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῆς ἱεραποστολικῆς αὐτοῦ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς δράσεως ὠμίλησεν ἐν 150 πόλεσι πρὸς πλήθη ἐκάστοτε ἀπὸ 2.000 μέχρι 15.000.

*
Ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Χαρμπίν καθηγητῆς Τιμπὸ μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε τὴν λειτουργίαν τοῦ ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου εἰς κινεζικὴν γλῶσσαν.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀγιοῦσης τῆ 31 προσεχοῦς μηνὸς Αὐγούστου τῆς τρεχοῦσης Συνοδικῆς ΠΒ' περιόδου ἐκλήθησαν, ὑπὸ τοῦ Μακ. Προέδρου, ὅπως συμφώνως πρὸς τὸν Καταστατικὸν Νόμον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ πρῶτα τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἀποτελέσωσι τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὴν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἀρχομένην ΠΓ' περίοδον εἰς Σεβ. Μητροπολίται, Μαρωεῖας, Λήμνου, Κασσανδρείας, Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίνων, Μυτιλήνης, Ἡλείας, Μεσσηνίας, Σύρου, Δημητριάδος, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας ἐπισκέφθη τὴν Πέμπτην τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ διὰ μακρῶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

—Δι' ὑπουργικῆς πράξεως διορίσθη γραφεὺς παρὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ὁ Γεώργιος Α.

Παρασκευόπουλος ἐπί βαθμῶ καὶ μισθῶ Γραφέω; Ἀτάξως.

— Ἀπεστάλησαν διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ μὲν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας δραχμαὶ 5,505 ὑπὲρ τοῦ Οἴκου τῶν Τυφλῶν καὶ δραχμαὶ 4,527 ὑπὲρ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὑπὸ δὲ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας δραχμαὶ 2600 ὑπὲρ τοῦ Οἴκου τῶν Τυφλῶν.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου ἀπέστειλε ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δραχμὰς 3,973,40 προερχομένας ἐκ τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ ναῶν τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ.

— Ἐχορηγήθησαν δεκαήμεροι ἄδεια ἀπουσίας δι' Ἀθήνας τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους καὶ τῷ ἱεροκέρυκι τῆς ἱ. μητροπόλεως Πατρῶν Ἀρχιμ. Δωροθέῳ Πιλλαδινῷ, εικοσιπενθήμερος δὲ πρὸς λουτροθεραπείαν τῷ Πρωτοκκλητῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. Μελετίῳ Παπανδρόου, δεκαπενθήμερος διὰ Βάνια τῷ ἱεροκέρυκι τῆς ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Ἀρχιμ. Γερμανῶ Τζερετῶ διὰ λόγους οἰκογενειακοῦς.

— Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἄρτης ἐχειροτονήθησαν εἰς πρεσβυτέρους μετὰ νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐκλογὴν ὁ μὲν Ἀπόστολος Μιχ. Παπαποστόλου διὰ τὴν ἐνορίαν Πέτρας, ὁ δὲ Λεωνίδας Δημ. Κωστούλας διὰ τὴν ἐνορίαν Μαχασίου.

— Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Ἀμβροσίου διορίσθη ἡγούμενος τῆς ἱ. μονῆς Ἀντινίτσης ὁ μοναχὸς Σωφρόνιος Σταυρόπουλος ἀντὶ τοῦ Ἀρχιμ. Εὐλογίου Μόρφῃ, διορισθέντος κατὰ μετὰπεμψιν ἡγούμενου τῆς ἱερᾶς μονῆς Δαμάστας ἀντὶ τοῦ Ἀρχιμ. Κυρίλλου Κωνσταντινίδου.

— Ἐχειροτονήθησαν κατόπιν κανονικῆς ἐκλογῆς 1) ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φωκίδος ὁ Γεώργιος Π. Χατζῆς ὡς ἐφημέριος τῆς ἐνορίας Περιθιωτίτσης; 2) ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος ὁ Δημήτριος Π. Καλαμάτας, ὡς ἐφημέριος τῆς ἐνορίας Λαδικῶν, καὶ ὁ Γεώργιος Μακρυγιάννης εἰς διάκονον, ὑποψήφιός ἐφημέριος Κυπαρισίου.

— Μετετέθη κατόπιν κανονικῆς ἐκλογῆς ὁ ἐφημέριος Λάττας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας εἰς τὴν ἐνορίαν Μπεσσερῖ τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

— Ἀπελύθη τῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Μεγαλοχωρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ὁ Ἀθανάσιος Οἰκονόμου, συμπληρώσας ἤδη τὸ 77ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας διορίσθη προσωρινὸς σύμβουλος τῆς ἱ. μονῆς ἁγίου Νικολάου ὁ μοναχὸς Γερμανὸς Λιρῆς ἀντὶ τοῦ Ἱωακείμ Ζήργια, μεταγραφέντος εἰς ἄλλην μονήν.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου ἀπέστειλεν ἀπ εὐθείας τῷ κ. ταμίᾳ τοῦ Οἴκου Τυφλῶν τὰς ἐκ δίσκου τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως; συλλεγείσας ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος τούτου 4,111.70 δραχμὰς.

— Ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἄδεια ἀπουσίας εἰς τοὺς Σεβ. Δρυϊνουπόλεως μηνιαία δι' Ἀθήνας πρὸς λουτροθεραπείαν, τῷ Σεβ. Ἄρτης δι' Ἀθήνας, Νέξον καὶ Λουτράκιον, καὶ τῷ Σεβ. Μαρωνείας εικοσαήμερος δι' Ἀθήνας καὶ Λουτράκιον.

— Ἐχορηγήθη ἐπίσης ἐφθήμερος ἀπουσίας ἄδεια διὰ Μυκήνας, Σπάρτην καὶ Μυστράν τῷ Γραμματεῖ τῆς Ἱε-

ρᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. Πολυκάρπῳ Κουτσουλίδῃ.

— Ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ χειροτονία τοῦ Βασιλείου Χηριάδου διὰ τὸ ξενόφωνον καὶ παραμεθόριον χωρίον Χαμοκεράσης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἐνοριακοῦ νόμου.

— Τῇ αἰτήσῃ τῶν οἰκείων Σεβ. Μητροπολιτῶν ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ ἐνοριακοῦ νόμου διὰ χωρία παραμεθόρια ἢ ξενόφωνα τῶν α) Χρήστου Σπ. Πάτση διὰ τὴν κοινότητα Ποντικητῶν καὶ Νικολάου Εὐάγγ. Τριανταφύλλου διὰ τὴν κοινότητα Κακολάκκου, ἀμφοτέρων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Παγωνιανῆς καὶ Ὀνίτσης, β) Γεωργίου Βισ. Δουράκη, διὰ τὸ χωρίον Καρπερῆ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερρών, γ) Τριανταφύλλου Γκένου διὰ τὸ χωρίον Περίδικα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φλωρίνης καὶ δ) Στεφάνου Ν. Παπάλη διὰ τὴν κοινότητα Πολιταπλατάνου τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

— Ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῷ μὲν Σεβ. Μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης ἄδεια ἀπουσίας διὰ Σμόκοβον Θεσσαλίας πρὸς λουτροθεραπείαν, τῷ δὲ κωδικογράφῳ αὐτῆς ἱεροδιακόνῳ Κωνστ. Κωνσταντινίδῃ μηνιαία διὰ λόγους ὑγείας.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψαι τὴν σημαίνουσαν θέσιν τοῦ ἱεροκέρυκος ὡς διδασκάλου τοῦ λαοῦ, καὶ ὄτι δέον ὅπως εὖτος ἐμφανίζεται μετὰ τοῦ προσήκοντος κύρους ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐπειδὴ πολλακίς παρετηρήθησαν ἀδικίαι εἰς βῆρος τῶν ἱεροκέρυκων ἐκ μέρους κληρικῶν ἐχόντων τὸ αὐτὸ μὲ αὐτοὺς ἐκκλησιαστικὸν ὄφρικιον, ἀπέλυσε ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας παρακαλοῦσα, ὅπως δώσωσιν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἱ. κλήρῳ τὰς δεούσας προτροπὰς καὶ ὀδηγίας, ἵνα δίδωσι πάντοτε τὴν προσήκουσαν τοῖς ἱεροκέρυξι τιμητικὴν θέσιν ἐν πάσῃ ἱεροτελεσίᾳ.

— Ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἐφστεινὴν σχολικὴν ἑορτὴν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Βυυλιαγμένη Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου κ. Ἰ. Ράμπου γενομένου ἀπολογισμοῦ τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος λειτουργίας αὐτοῦ ἐγγνώσθη ὅτι οἱ τρόφιμοι ἀνήλθον εἰς 120, ἐξ ὧν ἀπελύθησαν 14, ἡ δὲ ὑγεία αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀρίστη. Τὸ Ἐκκλ. Ὁρφανοτροφεῖον ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ (1920) περιέλαθαι ἐν συνόλῳ 552 ὄρφανά, διὰ τὰ ὅποια ἐδαπανήθησαν μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου ἐν. ἔτους 7,736.823,50. Ἐξεφράσθησαν ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εὐχαριστίαι πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τὸ ὑπὲρ τοῦ Ὁρφανοτροφείου συνεχῆς ἐνδιαφέρον του, πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιον καὶ τὸν Διευθυντὴν διὰ τὴν ἐνδελεχῆ ὑπὲρ τῆς ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ καθιδρύματος μέριμναν, ὡς καὶ πρὸς πάντας τοὺς φιλανθρώπους διὰ τὰ στοργικὰ ὑπὲρ τῶν ὄρφανῶν τῆς Βυυλιαγμένης; αἰσθήματα, τεκμηριούμενα διὰ δωρεῶν καὶ ἄλλων ἐνδείξεων συμπαθείας.

— Ὁ Γενικὸς Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας Σεβ. Θεοφάνης καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννουπόλεως (νοτίου Ἀφρικῆ) Ἰσίδωρος κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραδιατριβὴν αὐτῶν ἐπεσκέφθησαν τὸ Ἐκκλ. Ὁρφανοτροφεῖον Βυυλιαγμένης καὶ ἠύλογησαν τοὺς τροφίμους του.

— Τῇ 28 παρελθόντος Ἰουνίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἀπολύσεως τῶν τελειοφοίτων μαθητῶν αὐτῆς καὶ ἡ εἰς αὐτοὺς ἀπονομὴ τῶν πτυχίων. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν ὁ Μακα-

ριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ν. Λούβαρις, Σύμβουλοι τῆς Σχολῆς, οἱ καθηγηταὶ αὐτῆς καὶ πολλοὶ γονεῖς, κηδεμόνες καὶ φιλόμουσοι. Ἐὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένα ἐξέθετο ὁ προσωρινῶς διευθύνων τὴν σχολὴν κ. Ν. Παπανικολάου, ὅστις καὶ διὰ συγκινητικῆς προσλαλιᾶς ἀπεχαιρέτησε τοὺς μαθητὰς ὡς ἀποχωρῶν ἐκ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως μετὰ συνεχῆ τεσσαρακονταετῆ ὑπηρεσίαν, ἠψυχῆθη δ' εἰς αὐτοὺς ὅπως ἀναδειχθῶσιν ἀντάξιοι τῶν προαποφοιτησάντων προκατόχων, ὧν πολλοὶ ἀνεδείχθησαν εἰς πάντα τὰ ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Πολιτείας. Εἶτα ὁ ἐκ τῶν συμβούλων τῆς Σχολῆς κ. Γ. Γάγαρης, βουλευτῆς Ἰωννίνων, ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἀναδραμῶν εἰς τὰς παλαιότερας φάσεις τῆς ἱστορίας τῆς Σχολῆς ἐξήγησε διατὶ οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς δὲν προσέρονται πάντες εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου, ἐν τέλει δ' ἀπηύθυνε καταλλήλους πρὸς τοὺς ἀπολυομένους νουθεσίας. Ὁμίλησαν μετὰ ταῦτα τὰ κατάλληλα τῆ περιστάσει ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Ὑπουργός, ἀπὸ μέρους δὲ τῶν τελειοφοιτῶν οἱ Κατακόπουλος καὶ Παπαβασιλείου ἐκφράσαντες πρὸς τὴν Σχολὴν τὴν βαθεῖάν των εὐγνωμοσύνην ἀτεχαιρέτησαν διὰ συγκινητικῆς ἀποστροφῆς τοὺς συναδέλφους των Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ὁδικῆς καὶ Μουσικῆς κ. Κ. Παπαδημητρίου ἐψάλησαν διάφορα ᾠσματα ἐπισφραγισθέντα διὰ τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου. Ἐκ τῆς Σχολῆς ἀπεφοίτησαν λαβόντες τὰ πτυχία των διὰ χειρὸς τοῦ Μακαριωτάτου οἱ Ν. Ἀντωνίου, Χ. Κατακόπουλος, Ἐμ. Μπουρδάκης, Α. Παπαβασιλείου, Γ. Στάρας, Π. Σακελλαρόπουλος καὶ οἱ διάκονοι Ἠλ. Οἰκονομίδης καὶ Ἄνθ. Πρωεστός. Εἰς τὸν τελειόφοιτον Ἐμ. Μπουρδάκην ἀπενεμήθη τὸ Πρασακάκειον βραβεῖον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΠΟΛΕΩΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς. Ὁ «Ὁρθόδοξος Παρατηρητὴς» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς γράφων περὶ τῆς τελευταίας τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηναγόρα ποιμαντορικῆς περιοδείας ἀνὰ τὰς ὀρθοδόξους ἐλληνικὰς κοινότητας τῆς ἀχανοῦς χώρας, ἐξάγει τὰ σπουδαῖα ἀποτελέσματα τῆς γονίμου ταύτης ἐπισκέψεως : «Ἀπὸ τῆς 4ης Μαρτίου μέχρι σήμερον ἀψηφῶν οὗτος κάθε κόπωσην, κάθε ἐνόχλησιν, περιῆλθε καὶ ἐξασκούμεθαι περιερχόμενος πλείστας ὄσας Κοινότητας καὶ ἰδιαιτέρως παροικίας καὶ χωρία ὅπου μόνον μερικοὶ, εὐλαχιστοὶ ὁμογενεῖς κατοικοῦν. Συμβουλευσάντων, ἐλέγχων, ἀναδιοργανῶντων, παρηγορῶν, ἐμψυχῶντων, ἐπισκεπτόμενος καὶ ὁργανῶντων σχολεῖα, φέρων τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπισκεπτόμενος ἀσθενεῖς εἰς νοσοκομεῖα καὶ προσευχόμενος ὑπὲρ ἀποθανόντων εἰς νεκροταφεῖα, ἐπετέλεσε πραγματικῶς κολοσιαῖον ἔργον. Οὔτε τὰς τεραστίας ἀποστάσεις λαμβάνων ὑπ' ὄψιν, οὔτε τὰς διαφορὰς κλιματολογικὰς μεταλλαγὰς, οὔτε τὰς ἐπικινδύνους μετασταθμεύσεις, ὡς ἀληθῆς καὶ γνήσιος Ἱεραπόστολος καὶ «ζηλωτὴς ἔργων καὶ λόγων» ἐπετέλεσεν ἔργον ὄντως ἀποστολικόν, ἔργον τὸ ὅποσον ὑπερθυμίζει τὰς περιοδείας τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου. Μεταβάς τελευταῖον, λόγῳ ἐκτάκτου ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης, καὶ εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τοῦ Μεξικῶ, ὠργάνωσε καὶ αὐτίθι Κοινότητα Ὁρθόδοξον μετὰ Σχολεῖου Ἑλληνικοῦ. Ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν θερμότητι ὑποδοχῆ τοῦ μεξικανικοῦ λαοῦ καὶ τῆς μεξικανικῆς κυβερνήσεως, καὶ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων καὶ γενικῶς τῶν Ὁρθοδόξων, εἶνε

πρωτοφανῆς καθόσον πρώτην φοράν Ἑλλήν ὀρθόδοξος ἀρχιερεὺς μεταβαίνει εἰς Μεξικόν. Ὁμολογουμένως καὶ ἡ ὁμογένεια καὶ ἡ Ὁρθοδοξία πολλὰ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν περιοδείαν αὐτὴν τοῦ ἀκουράστου Ἀρχιεπισκόπου μας, καὶ πολλὰ θὰ ὀφείλουν εἰς αὐτόν, διότι μετέδωκε καὶ εἰς τὸ Μεξικόν τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας». Ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεξικῶ ἡ Α.Σ. ἐλειτούργησε τῇ 7 Ἰουνίου Κυριακῇ, ἐκδοθείσης ἐπὶ τούτῳ εἰδικῆς ἀδείας τῆς κυβερνήσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τῇ 28 λήξαντος Ἰουνίου ἀφίκετο ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Ρουμανίας εἰς Λονδίνον ἐπὶ ἐπισκέψει τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας. Μεταξὺ τῶν δεξιωθέντων τὴν Α.Μ. ἐν τῷ σταθμῷ ἦτο καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων μετὰ τοῦ κλήρου τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐκκλησίας. Τὴν Α.Μ. συνάδωνεν ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνδρέας Μάγερ τοῦ Ἀράδ. Εἰς τὸ Westminster Abbey, ὅπου κατηυθύνθη ἀμέσως, κατέθεσε στέφανον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου, μετὰ βραχέϊαν δὲ προσευχὴν μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λάμπεθ. Τῇ ἐπαύριον, ἑορτῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν μετὰ τοῦ Ἑλλήνου ἀρχιμανδριτοῦ Ἰακώβου Β'όβου καὶ ὁ ρουμᾶνος ἀρχιμ. Σκριμπάν. Μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ὁ Σεβ. Θυατείρων προσεφώνησε τὴν Α.Μ., ὅστις ἀπαντῶν ἐξήρα τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν θερμότητα τῶν ὁλονὲν ἐνισχυομένων δεσμῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ρουμανικῆς καὶ ἀγγλικανικῆς. Ἐπικολούθησαν ἐπισκέψεις καὶ δεξιώσεις, γεύματα καὶ τέτα, τῇ δὲ 3 ἡ Α.Μ. ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α.Μ. τῷ ἄγγλῳ βασιλεῖ.

—Τὴν Ἰ. Σύνοδον τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἀπησχόλησεν ἡ διαγωγή τοῦ ἐν Μπέτς τῆς Βεσσαραβίας διαβιούντος ῥώσου Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ, ὅστις χειροτονῶν πολυαριθμοὺς ἱερεῖς ἐξαπολύει αὐτοὺς ἀνὰ τὴν Βεσσαραβίαν διὰ νὰ προπαγανδίζωσιν τὴν ἑμμονὴν εἰς τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον. Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἰ. Συνόδου ὁ Πατριάρχης προσέβη εἰς διαμαρτυρίας πρὸς τὴν ἐν Κάρλοβιτς ὁργανωσιν τῶν ῥώσων ἀρχιερέων διὰ τὴν σκανδαλώδη ταύτην ἐπέμβασιν ξένου ἱεράρχου εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σεράγιεβο Σεβ. John Saritch κατὰ τὴν ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν του ποιμαντορικὴν περιοδείαν ἐπισκεφθεὶς καὶ τὸ γνωστὸν ἐπὶ θρησκευτικῇ συνηρητικότητι ὀρθόδοξον χωρίον Νόβιγραδ, ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ μετὰ τιμῶν ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου ἱερέως Μικούλιτς καὶ ἀντιπροσωπείας τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου, οἵτινες ἐπέδωκαν αὐτῷ ἀνθοδέσμας καὶ πρωΐμους ὀπώρας. Ὁ ὀρθόδοξος ἱερεὺς προσφωνῶν τὸν καθολικὸν ἀρχιερεῖα εἶπεν : «Ὡς υἱὸς καὶ ποιμὴν τῆς χώρας ταύτης προσέρχομαι νὰ ἐκφράσω τὸν σεβασμὸν μου πρὸς ὑμᾶς, τὸν ἱεράρχην τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς, τὴν ὅποιαν οἱ ὀρθόδοξοι Σέρβοι τρέφουν πρὸς ὑμᾶς ὡς ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καθολικῶν Κροατῶν». Τὸ ἐπεισόδιον ἐνεποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς ἅπασαν τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην, ἐχαρκτηρισθὴν δὲ ὡς οἰωνὸς βελτιώσεως τῶν σχέσεων τῶν ἐν τῇ Νοτιοσλαβίᾳ ὀρθοδόξων καὶ ἐτεροδόξων, αἵτινες ἀνέκαθεν ἦσαν λίαν τεταμέναι.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Τὸ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αἰδ. Ἐλιάς Μαμούρα παλαιστίνων ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον τῶν ἰθαγενῶν ἀγγλικανῶν διεβίβασεν ἐξ Ἱεροσολύμων ὑπόμνημα πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Καντεβουρίας, ἐν ᾧ, εἰκονίζον τὴν ἀξιοθρήνητον ἐν Παλαιστίνῃ κατάστασιν, ἀποδοκιμάζει τὰς γενομένας αἰματοχυσίας, διαπιστοὶ δὲ βαθὺ τὸ μεταξὺ τῶν ἀράβων καὶ τῶν ἐβραίων τῆς Παλαιστίνης μίσος ἐνφ' ἡ φύσει των δὲν εὐνοεῖ τὸν μεταξὺ αὐτῶν ἀνταγωνισμόν. Τὸ αἰσθημα τοῦτο—λέγουσιν οἱ ἀναφερόμενοι—εἶνε ἐπιβλαβὲς εἰς τὰ συμφέροντα πάντων τῶν κατοίκων τῆς Παλαιστίνης, διότι μόνον δι' ἀμοιβαίας συμπαθείας καὶ φιλίας ἀμφοτέροι οἱ λαοὶ δύνανται νὰ συμβιώσωσι καὶ συνεργασθῶσιν εἰρηνικῶς, οὐδεὶς δὲ λόγος ὑπάρχει νὰ μὴ προταυεῦθ' ἡμετέροι ἀρμονία· οἱ ἀραβες ἐν τούτοις φοβῶνται διὰ τὴν σημερινὴν πολιτικὴν μόνον νὰ τοὺς ἐκτοπίσῃ δύναται καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν Παλαιστίνην ἀπὸ πάσης ἐπόψεως ἐβραϊκὸν κράτος. Ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντεβουρίας ἀπαντῶν διὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου Steuard, ἐβεβαίωσε τοὺς ἀποστολεῖς ὅτι μετὰ συμπαθείας ἀνέγγω τὸ ὑπόμνημα των, ἐξετίμησε τὸν μετριοπαθεῖς αὐτοῦ πνεῦμα καὶ θὰ τὸ διαβιβάσῃ πρὸς τὸν ὑπουργόν των Ἀποικιῶν, συνέστησε δὲ ὅπως συντελέσουν πάση δυνάμει εἰς τὴν εἰρηνικὴν ἐπίλυσιν τῶν σημερινῶν δυσκολιῶν.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἄρ. Πρ. 4593

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Προκειμένου ἵνα ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους διὰ τὴν διενεργηθησομένην ἐκλογὴν τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱ. Ναῶν Ἁγίου Ἀντωνίου (Περιστερίου Ἀθηνῶν) καὶ Ἁγίου Κωνσταντίνου (Ἄνω Λιοσίων Ἀττικῆς) καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι μίαν τῶν ὡς ἄνω ἐφημερικῶν θέσεων καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ Κωδ. Νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων καὶ Τ.Α.Κ.Ε.», ἀπαιτούμενα προσόντα ἵνα μέχρι τῆς 17ης Αὐγούστου ἔ. ἔ. ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Ἀθήναις τῆ 17 Ἰουλίου 1936.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

Ἱ. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Παρελθούσης ἀπράκτου τῆς ταχθεῖσης παρ' ἡμῶν μηνιαίας προθεσμίας πρὸς υποβολὴν ὑποψηφιότητων διὰ τὴν χηρεύουσαν ἱερέως ἐνορίαν «ἁγίων Ἀποστόλων» Χώρας Τριφυλίας, παρατείνωμεν τὴν σχετικὴν προθεσίμην ἐπὶ τριμηνον συνῶδᾳ τῷ ἀρθρῷ 81 τοῦ κωδικικοῦ ἐνοριακοῦ νόμου 5439. Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῆ 11η Ἰουλίου 1936.

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἀνδρέας

Ἱ. Ἐπισκοπὴ Πέτρας (Κρήτης)

Καλοῦμεν συμφώνως τῷ νόμῳ 5439 (ἀρθρ. 81) τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι δι' ἐκλογῆς μίαν τῶν κάτωθι κενῶν θέσεων τακτικῶν Ἐφημερίων καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου ἔ. ἔ. τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ καὶ λοιπὰ δικαιολογητικὰ μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως, ἴτοι τῶν Ἐνοριτῶν 1) Ἁγίου Ἀντωνίου, 2) Μέσα Λακωνίων, 3) Φινοκαλιά, 4) Ταπῶν (Μεραμβέλλου), 5) Μέσα Ποταμῶν (Λασηθίου), 6) Χόνδρου, 7) Κάτω Βιάννου καὶ 8) Λουτρακίου (Βιάννου), 9) Κρεββατῆ Βιάννου. Ἐν Νεαπόλει τῆ 14 Ἰουλίου 1936.

† Ὁ Πέτρας Διονύσιος

Ἱ. Μητρόπολις Σπάρτης Γυθείου—Οἰτύλου καὶ Κηθέρων

Προκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τοῦ νόμου προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσι ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον ἡμῶν τὰ ἀπαιτούμενα ἐγγραφα προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυξις ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τοῦ Ἱ. ναοῦ «Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Πυροῦ» τ. δ. Γευθρώνης. Ἐν Σπάρτῃ τῆ 18 Ἰουλίου 1936. † Ὁ Σπάρτης—Γυθείου—Οἰτύλου—Κυθήρων Διονύσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας

ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων κ.λπ.» καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ἀπὸ 26—2—936 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 310 ἡμετέραν προσκλησιν ὑποψηφίων προσκαλοῦμεν καὶ αὐτὸς τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικῶν ἐφημερίων ἱερέως τοῦ ἐν Καρύτῳ Καρπενησίῳ ἐνορ. Ἱ. ναοῦ «ἅγιος Δημήτριος» ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 83 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους πρὸς ἐκλογὴν ἐφημερίων τῆς ἐν λόγῳ ἐνορίας. Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 22 Ἰουλίου 1936. † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Γερμανός.

Ἱ. Μητρόπολις Μυτιλήνης

Καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν τακτικὴν ἐφημερικὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίου Δημητρίου τῆς Κοινότητος Μυχοῦς, ὅπως ὑποβάλωσιν εἰς τὴν ἱεράν μητρόπολιν τὴν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν γενομένων πιστοποιητικῶν μέχρι τῆς 15ης Ἰουλίου ἔ. ἔ. Ἐν Μυτιλήνῃ τῆ 2 Ἰουλίου 1936. † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος.

Ἱ. Μητρόπολις Ὑδρας καὶ Σπετσῶν

Κενῆς οὖτις τῆς θέσεως τακτικῶν ἐφημερίων 1) τοῦ ἐν Μεγαλοχωρίῳ Μεθάνων Ἱ. ναοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ, 2) τοῦ ἐν Σαμταρίῃ Ἐρμιονίδος Ἱ. ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου, 3) τοῦ ἐν Σπέτσῶν Ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, 4) τοῦ ἐν Βρωμιολίμῃ Μεθάνων Ἱ. ναοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, 5) τοῦ ἐν Μακρολόγγῳ Μεθάνων Ἱ. ναοῦ Ἐθαγγελισμοῦ Θεοτόκου καὶ 6) τοῦ ἐν Βαλαρίῳ Τροιζηνίας Ἱ. ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων κ.λπ.» προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν, ἵνα ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους. Ἐν Ὑδρᾷ τῆ 2α Ἰουλίου 1936. † Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος.

Ἱ. Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Προκειμένου νὰ πληρωθῶσι δι' ἐκλογῆς αἱ θέσεις κανονικῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) ἁγίου Ἀθανασίου Πυρίου—Θηβῶν καὶ 2) ἁγίου Νικολάου Λεβαδείας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ κατὰ τὸ ἀρθρον 83 τοῦ δις κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα αὐτῶν. Ἐν Λεβαδείᾳ τῆ 20 Ἰουλίου 1936. † Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Συνέσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ κωδικοποιημένου ἐνοριακοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν τῇ κατ' ἡμᾶς Ἱ. μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ τούτου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων διὰ τὰς χηρεύουσας ἐνορίας τῶν χωριῶν 1) Δένδρων, 2) Δελερίων, 3) Κουτσοχειρίου, 4) Γλαύκης καὶ 5) Μύρων. Ἐν Λαρίσῃ 22 Ἰουλίου 1936.

† Ὁ Λαρίσης Δωρόθεος

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Τρικκῆς καὶ Σταγῶν ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

Τύποις «Φοίνικας» ὁδὸς Λεωννάκων 4, Ἀθῆναι Τηλ. 28 873